

Ware Christelijke Religie

Index van de gedenkwaardigheden.

Aan het einde van het boek geeft Swedenborg een beknopte inhoudsopgave van de Gedenkwaardigheden in dit werk.

De volledige tekst van de gedenkwaardigheden is terug te vinden bij de betreffende nummers in de

[Algemene Inhoudsopgave](#).

851.

Ik voorzie dat velen die de gedenkwaardige gebeurtenissen lezen die achter de hoofdstukken volgen, zullen geloven, dat het uitvindzels van de fantasie zijn, maar ik verzeker in waarheid dat het geen verbeelding is maar waarlijk geziene en gehoorde dingen.

Ze zijn niet gezien en gehoord in een of andere sluimertoestand van het gemoed, maar in een staat van volledig wakker zijn.

Want het heeft de Heer behaagd Zichzelf aan mij te openbaren en mij te zenden om de dingen te leren die behoren zullen tot Zijn Nieuwe Kerk, die onder het Nieuwe Jeruzalem in de Openbaring wordt verstaan.

Daarom heeft Hij de innerlijke dingen van mijn gemoed of van mijn geest geopend, waardoor het mij gegeven werd, in de geestelijke wereld met de engelen te zijn, en tevens in de natuurlijke wereld met de mensen, en dit nu al zevenentwintig jaar lang.

Wie zou in de christelijk wereld iets geweten hebben over de hemel en de hel, wanneer het de Heer niet behaagd had iemand het gezicht van zijn geest te openen en het hem te tonen en te leren?

Dat zulke dingen als in de gedenkwaardige vertellingen beschreven zijn, in de hemelen verschijnen, blijkt duidelijk uit dergelijke dingen die gezien en beschreven zijn in de Openbaring door Johannes en ook uit die, die gezien en beschreven zijn in het Woord van het oude Testament door de profeten. In de Openbaring deze dingen: 'Dat hij de Zoon des Mensen zag in het midden van zeven kandelaren; dat hij de tabernakel, de tempel, de ark, het altaar in de hemel zag; een met zeven zegels verzegeld boek, dat dit werd geopend en er paarden van uitgingen; vier dieren rondom de troon; twaalfduizend uitverkorenen uit elke stam; uit de afgrond sprinkhanen die opklommen; een vrouw die een zoon baarde en in de woestijn vluchtte vanwege de draak; twee beesten, het ene uit de zee, het andere uit het land die opklommen; een engel vliegend in het midden van de hemel en het eeuwige Evangelie heeft; een glazen zee met vuur vermengd; zeven engelen die de zeven laatste plagen hadden; fiolen die door hen werden uitgegoten op het land, in de zee, in de rivieren, in de zon, op de troon van het beest, in de Eufraat en in de lucht; de vrouw die op het scharlaken beest zat; de draak die in een poel van vuur en zwavel werd geworpen; het witte paard; het grote avondmaal; de nieuwe hemel en de nieuwe aarde; het Nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel neerdaalde, en de beschreven poorten, muren en fundamenten; de rivier van het water des levens en de bomen des levens die elke maand vruchten maakten; en nog tal van andere dingen die alle werden gezien door Johannes, en wel gezien toen hij naar zijn geest in de geestelijke wereld en in de hemel was.

Verder ook de dingen die door de apostelen werden gezien na de opstanding van de Heer, en ook daarna door Petrus (Handelingen 11); en ook die gezien en gehoord werden door Paulus.

Verder de dingen die gezien werden door de profeten in het Oude Testament, zoals door Ezechiël, dat 'hij vier dieren zag, die cherubs waren', (Ezechiël 1 en 10); 'een nieuwe tempel en een nieuwe

aarde; en een engel die ze opmat', (Ezechiël 40 tot 48); 'dat hij werd heengevoerd naar Jeruzalem en daar gruwelen zag, en ook naar Chaldea', (Ezechiël 8 en 11).

Iets dergelijks gebeurde met Zacharia, namelijk 'dat hij een man zag rijden tussen mirten', (Zacharia 1:8 ev.); 'dat hij vier hoornen zag en daarna een man met een meetsnoer in de hand', (Zacharia 1 en 2); 'dat hij een vliegende rol zag en een efa' (Zacharia 5:1,6); 'dat hij vier wagens zag tussen twee bergen, en paarden', (hoofdstuk 6:1).

Evenzo bij Daniël, namelijk 'dat hij vier beesten zag opklimmen uit de zee', (Daniël 7:1 ev.); 'dat hij de Zoon des Mensen zag komen in de wolken des hemels, wiens heerschappij niet zal voorbijgaan, en wiens koninkrijk niet vergaan zal', (Daniël 7:13,14); 'dat hij de gevechten zag tussen een ram en een bok', (Daniël 8:1 ev.); 'dat hij de engel Gabriël zag en met hem sprak', (Daniël 9); 'Dat de knaap van Elisa wagens en vurige paarden rondom Elisa zag, en dat hij ze zag toen zijn ogen geopend waren', (2 Koningen 6:17).

Hieruit en uit tal van andere dingen uit het Woord blijkt, dat de dingen die in de geestelijke wereld bestaan, aan velen vóór en na de komst van de Heer verschenen zijn.

Is het dan een wonder dat zij ook nu verschijnen, terwijl de Kerk inzet ofwel het Nieuwe Jeruzalem vanuit de hemel neerdaalt?'

Wordt vervolgd.

Index van de gedenkwaardigheden

§ 16

Ik hoorde enige nieuw-aangekomenen onder elkaar spreken over de drie Goddelijke personen uit het eeuwige; en toen opende iemand, die in de wereld primaat was geweest zijn ideeën ten aanzien van dit mysterie.

Hij zei dat het zijn opvatting was geweest en nog steeds is, dat de Drie op hoge tronen in de hemel zitten: God de Vader op een troon van het zuiverste goud met een scepter in de hand, God de Zoon aan Zijn rechterhand op een troon uit het zuiverste zilver, met een kroon op het hoofd, en God de Heilige Geest op een troon uit blinkend kristal, een duif in de hand houdend, in de vorm waarin hij verscheen, toen Christus gedoopt werd; en dat rondom hen in een driedubbele rij hangende lampen van kostbare stenen flonkeren; en dat in de verte ontelbare engelen in een kring staan, die aanbidden en verheerlijken.

Bovendien sprak hij over de Heilige Geest, namelijk op welke wijze hij het geloof aanbrengt, reinigt en rechtvaardigt.

Hij zei dat er verscheidenen van zijn orde eveneens zijn voorstellingen koesterden, en hij was van mening, dat ook ik, daar ik een leek was, daaraan geloof zou schenken.

Maar toen werd mij de gelegenheid gegeven te spreken en ik zei dat ik vanaf mijn jongensjaren de voorstelling had gekoesterd, dat God één is en daarom ontvouwde ik voor hem, wat de Drievuldigheid insluit, en wat de troon, de scepter en de kroon betekenen, waar zij met betrekking tot God in het Woord worden genoemd.

Hieraan voegde ik toe, dat allen, die in drie Goddelijke personen uit het eeuwige geloven, wel niet anders kunnen dan aan drie goden geloven; en bovendien, dat het Goddelijk Wezen niet deelbaar is.

§ 25

Een gesprek van de engelen over God, dat Zijn Goddelijke, Goddelijk Zijn ín zichzelf is, en niet út zichzelf, en dat het Eén, Hetzelfde, het Zelf en Ondeelbaar is; verder, dat God niet is in een plaats, maar bij hen die in een plaats zijn; en dat Zijn Goddelijke Liefde aan de engelen als Zon verschijnt; en dat de daaruit voortvloeiende warmte in haar wezen Liefde is, en het daaruit voortvloeiende Licht in zijn wezen Wijsheid.

(2) § 26

De voortgaande Goddelijke hoedanigheden, welke zijn: de schepping, de verlossing en de wederverwekking, behoren aan één God toe en niet aan drie.

§ 35

Aangezien ik gewaarwerd dat een zeer grote menigte van mensen in de overreding is, dat alle dingen tot de natuur behoren, en vandaar dat de natuur de schepper van het heelal is, sprak ik in een zeker gymnasium, waar zich personen van dien aard bevonden, met een zekere begaafde geest over deze drie dingen:

1. Of de natuur tot het leven, dan wel of het leven tot de natuur behoort.
2. Of het middelpunt tot het uitspansel behoort, dan wel het uitspansel tot het middelpunt.
3. Over het middelpunt en het uitspansel van de natuur en van het leven; en dat het middelpunt van de natuur de zon van de natuurlijke wereld is, en dat het uitspansel van de natuur de wereld zelf van deze zon is, en dat het middelpunt van het leven de Zon van de geestelijke wereld is, en het uitspansel van het leven de wereld zelf van die Zon.
4. Dit werd van beide zijden overwogen, en tenslotte werd aangetoond wat waar is.

§ 48

Ik werd in een zeker theater van de wijsheid geleid, waar engelgeesten van de vier hemelstreken bijeen waren, en aan wie uit de hemel drie verborgenheden ter overweging waren opgegeven:

1. Wat is het beeld van God en wat de gelijkenis van God.
2. Waarom wordt de mens in de wetenschap van niet enige liefde geboren, terwijl toch de beesten en de vogels geboren worden in de wetenschap van al hun liefden.
3. Wat betekent de boom des levens, en de boom van de kennis van goed en kwaad

Bovendien was het aan hen opgelegd, deze drie punten tot één uitspraak te verbinden en deze aan de engelen van de hemel mee te delen.

Nadat dit had plaatsgevonden, werd de uitspraak meegedeeld en door de engelen aangenomen.

§ 71

Van boze geesten vlak boven de hel werd iets als het gebulder van de zee gehoord; het was een tumult dat onder hen was ontstaan, omdat zij boven hen gehoord hadden, dat de almachtige God Zichzelf aan de orde had gebonden; en enigen van hen klommen van daar op, en spraken mij heftig over deze aangelegenheid toe.

Zij zeiden dat God, aangezien Hij almachtig is, aan niet enige orde gebonden is.

Toen ik over de orde ondervraagd werd, zei ik:

1. God is de Orde zelf.
2. Hij heeft de mens geschapen uit de orde, in de orde en tot de orde.
3. Het redelijk gemoed van de mens schiep Hij naar de orde van de geestelijke wereld en zijn lichaam naar de orde van de natuurlijke wereld.
4. Vandaar is het een wet van de orde, dat de mens vanuit zijn kleine geestelijke wereld of micro-uranus zijn kleine natuurlijke wereld of microkosmos moet regeren, zoals God

vanuit Zijn macro-uranus of geestelijke wereld Zijn makrokosmos of natuurlijke wereld regeert.

5. Daaruit vloeien tal van wetten van de orde voort, die voor een deel daaraan werden toegevoegd.

Beschreven is, wat daarna met die geesten gebeurde.

§ 72

Over de redeneringen van enigen uit Holland en Engeland in de geestelijke wereld over de toerekening en de voorbeschikking.

Van de ene zijde, waarom God, aangezien Hij almachtig is, niet aan allen de gerechtigheid van Zijn Zoon toerekent, en hen zo dus tot verlost en maakt, terwijl Hij toch, aangezien Hij almachtig is, alle satans van de hel tot engelen van de hemel kan maken, ja zelfs kan Hij, wanneer het Hem behaagt, Lucifer, de draak en alle bokken tot aartsengelen maken; en wat is hiertoe anders nodig dan een allerkleinst woord? Van de andere zijde, dat God de Orde zelf is, en dat Hij niets kan doen tegen de wetten van Zijn orde, aangezien dit gelijk zou staan met het tegen Zichzelf te doen; behalve tal van andere dingen, aan de hand waarvan zij over deze aangelegenheid onder elkaar spraken.

§ 73

Daarna sprak ik met anderen, die in het geloof aan de voorbeschikking waren en dit afleidden van Gods volstreckte macht of almacht, en dat God anders minder macht zou hebben dan een alleen heersende koning in de wereld, die de wetten van de gerechtigheid kan draaien als zijn handpalmen, en absoluut kan handelen zoals Octavius Augustus, en ook absoluut als Nero.

Hierop werd geantwoord, dat God de wereld, en alle en de afzonderlijke dingen daarvan heeft geschapen vanuit Zich als Orde, en zo dus daarin de orde heeft gelegd en dat de wetten van Zijn orde even talrijk zijn als de waarheden in het Woord.

Toen werden enige wetten van de orde opgesomd, wat en van welke aard zij zijn aan de zijde van God, en ook wat en van welke aard zij zijn aan de zijde van de mens; en dat zij niet veranderd kunnen worden, omdat God de Orde zelf is, en de mens geschapen is in het beeld van Zijn Orde.

§ 74

Ik sprak met een uit geestelijken en leken samengestelde bijeenkomst over de Goddelijke Almacht. Zij zeiden dat de almacht onbeperkt is, en dat een beperkte almacht een tegenstrijdigheid is.

Hierop werd geantwoord dat dit geen tegenstrijdigheid is, almachtig te handelen overeenkomstig de wetten van de gerechtigheid met oordeel; ook wordt bij David gezegd, dat, 'de gerechtigheid en het gericht de vastigheid zijn van de troon van God', (Psalm 89:15); en dat het geen tegenstrijdigheid is, almachtig te handelen overeenkomstig de wetten van de Liefde en de Wijsheid, maar dat het wel een tegenstrijdigheid is, dat God zou kunnen handelen tegen de wetten van de gerechtigheid en van de liefde, en dat dit gelijk zou staan met te handelen uit hetgeen geen oordeel en geen wijsheid is, en dat een dergelijke tegenstrijdigheid opgesloten ligt in het geloof van de huidige kerk, namelijk dat God de ongerechte gerecht kan maken, en de goddeloze kan begunstigen met alle gaven van het heil en met alle beloningen van het leven; behalve tal van andere dingen over het geloof en over de almacht.

§ 76

Eens, toen ik in overpeinzing was verzonken over de schepping van het heelal uit God, werd ik in de geest heengeleid tot enige wijzen.

Dezen betreurden het dat zij in de wereld voorstellingen hadden opgevat, die een schepping van het heelal vanuit de chaos betroffen en een schepping vanuit het niets, aangezien deze de overdenking over de schepping van het heelal uit God verduisteren, verderven en verdraaien.

Daarom gaf ik antwoord op de vraag wat mijn mening was, op deze wijze, dat het vergeefse moeite is een andere dan een fantastische gevolgtrekking te willen maken over de schepping van het heelal, wanneer men niet weet dat er twee werelden zijn: een geestelijke en een natuurlijke, en dat er in beide een zon is; en dat de Zon van de geestelijke wereld louter Liefde is en waar in het midden ervan God is, en dat daaruit alle geestelijke dingen voortkomen, die in zichzelf substantieel zijn; en dat de zon van de natuurlijke wereld zuiver vuur is, en dat daaruit alle natuurlijke dingen voortkomen, die in zichzelf materieel zijn; en dat men, als men dit weet, over de schepping van het heelal de gevolgtrekking kan maken, dat zij uit God voortkomt, en hoe. Hiervan werd ook in het kort een schets gegeven.

§ 77

Enige satans van de hel begeerden met engelen van de hemel te spreken met het voornemen om hen te overtuigen, dat alle dingen uit de natuur voortkomen, en dat God alleen maar een woord is, tenzij men daaronder de natuur verstaat.

Het werd hun toegestaan om op te klimmen en toen lieten zich enige engelen uit de hemel neer in de geestenwereld om hen te horen.

Toen de satans hen zagen, kwamen zij woedend op hen af en zeiden: ‘U wordt engelen genoemd, omdat u gelooft dat er een God is, en dat de natuur betrekkelijk genomen niets is, en toch gelooft u dit, hoewel het tegen alle zinnen indruist; want welke van uw vijf zinnen voelt iets anders dan de natuur?’ Op deze en tal van andere scherpe opmerkingen riepen de engelen in de herinnering van hen terug, dat zij nu na de dood leven en dat zij zelfs dit tevoren niet hadden geloofd.

Toen lieten de engelen hun de schone en blinkende dingen van de hemel zien en zeiden dat deze dingen daar zijn, omdat allen daar in God geloven.

Daarna lieten zij aan hen de afschuwelijke en onreine dingen van de hel zien, en zeiden dat deze dingen daar zijn, omdat zij daar in de natuur geloven.

Bij de aanblik daarvan werden de satans eerst overtuigd, dat God is en dat Hij de natuur geschapen heeft; maar naarmate zij afdaalden, keerde de liefde van het boze terug en sloot hun verstand van boven, en toen dit eenmaal gesloten was, geloofden zij als tevoren, dat alle dingen tot de natuur behoren en niets tot God.

§ 78

Een beeld van de schepping van het heelal werd mij op levende wijze door de engelen getoond. Ik werd in de hemel geleid en het werd mij gegeven daar alle dingen te zien die tot het dierenrijk behoorden, alle dingen die tot het plantenrijk behoorden en alle dingen die tot het delfstoffenrijk behoorden, welke geheel en al gelijk waren aan de objecten van deze drie rijken in de natuurlijke wereld.

Toen zeiden ze: ‘Al deze dingen worden in de hemel in één ogenblik uit God geschapen en bestaan zolang voort, als de engelen innerlijk in de staat van de liefde en het geloof zijn ten aanzien van de gedachte.

Deze ogenblikkelijke schepping geeft op klaarblijkende wijze een bewijs van de schepping van dergelijke dingen, ja zelfs van een dergelijke schepping in de natuurlijke wereld, met alleen dit onderscheid, dat de natuurlijke dingen de geestelijke bekleden, en dat in deze bekleding uit God voorzien is ter wille van de verwekkingen van het ene uit het andere, waardoor de schepping voortdurend wordt voortgezet.

Bijgevolg is de schepping van het heelal op dergelijke wijze geschied, zoals zij elk moment in de hemel geschiedt.

Daarentegen zijn alle dingen die in de drie rijken van de natuur schadelijk en lelijk zijn, en deze worden opgesomd, niet uit God geschapen, maar tegelijk met de hel ontstaan.

§ 79

Een gesprek met enigen die in de wereld om hun geleerdheid beroemd waren, over de schepping van het heelal, waarover zij uit dezelfde voorstellingen die zij vroeger gekoesterd hadden, spraken, waarbij de een zei dat de natuur zichzelf geschapen had; een ander dat de natuur haar elementen in wervelingen had opeengehoopt en dat door hun botsing de aarde zich gevormd had; en een derde, uit een chaos, die wat grootte betreft met een groot deel van het heelal gelijk stond, en dat daaruit eerst de zuiverste dingen voortkwamen, waaruit zon en sterren ontstonden en daarna de minder zuivere dingen, waaruit de atmosferen ontstonden en tenslotte de grove dingen, waaruit de uit water en land bestaande aardbol voortkwam.

Op de vraag waarvandaan de menselijke zielen kwamen, zeiden ze dat de ether zich in kleine afzonderlijke bolletjes had opgehoopt en dat deze zich uitstorten in hen die geboren moeten worden, en de zielen maken, en dat zij na de dood wegvliegen naar hun vorige massa in de ether en van daar in anderen terugkeren, volgens de zielsverhuizing van de Ouden.

Hierna bracht een zeker priester door stevige bewijsgronden ten gunste van de schepping van het heelal uit God al deze dingen die gezegd waren, terug tot een smakeloze mengelmoes, en maakte hen beschaamd; niettemin hielden zij aan hun vroegere onzinnigheden vast.

§ 80

Een gesprek met een zekere satan over God, over de engelenhemel en over de godsdienst.

Daar hij niet beter wist of hij was nog in de vorige wereld, zei hij dat God het heelal is, dat de engelenhemel het atmosferische firmament is en dat de godsdienst een betovering voor het gewone volk is, behalve tal van andere dwaasheden meer.

Toen echter in zijn herinnering werd geroepen, dat hij nu na de dood leeft en dat hij vroeger aan dit leven niet had geloofd, bekende hij voor een ogenblik dat hij raaskalde; maar zodra hij zich omkeerde en terugtrad, raaskalde hij als tevoren.

§ 110

Ik zag in de nacht op het land een dwaallicht neervloeien, dat door sommigen een draak wordt genoemd.

Ik nam de plaats waar, waar het was neergevallen; het land was daar zwavelachtig, vermengd met ijzerpoeder; en toen ik daar 's morgens mijn blik op richtte, zag ik daar twee tenten; en toen viel kort daarop een geest uit de hemel.

Ik ging naar hem toe en vroeg hem waarom hij uit de hemel gevallen was.

Hij antwoordde dat hij door de engelen van Michaël was neergeworpen, omdat hij gezegd had, dat God de Vader en Zijn Zoon twee zijn en niet één.

Hij zei verder dat de gehele engelenhemel gelooft, dat God de Vader en Zijn Zoon één zijn, zoals ziel en lichaam één zijn, en dat zij dit door vele dingen uit het Woord bevestigen, en bovendien vanuit de rede, namelijk dat de ziel van de zoon niet dan vanuit de vader is en dat die een evenbeeld van de vader is en dat vandaar in het lichaam een evenbeeld van de vader is.

Hij voegde dit er aan toe, dat hij weliswaar in de hemel als eerder op aarde beleden had, dat God één is, maar aangezien de belijdenis met de mond en de gedachte van het gemoed hierin met elkaar in strijd zijn, zeiden de engelen, 'dat ik niet in enig God geloofde, omdat de belijdenis en de gedachte elkaar verdrijven'.

Hij zei dat dit de reden was waarom hij was neergeworpen.

Toen ik de volgende dag naar dezelfde plaats terugkeerde, zag ik op de plek van die twee tenten, twee beelden uit een dergelijke stof, die een mengsel van zwavel en ijzer was.

Het ene daarvan beeldde het geloof van de huidige kerk uit en het andere haar naastenliefde, beide fraai aangekleed, maar de klederen waren door fantasieën aangebracht.

Daar zij echter uit die stof bestonden, begonnen beide, ten gevolge van een uit de hemel neergezonden regen te borrelen en te verbranden.

§ 111

In de geestelijke wereld is het niet toegestaan anders te spreken dan men denkt, anders wordt het gehuichelde duidelijk gehoord; en daarom kan niemand in de hel de naam Jezus noemen, omdat Jezus het heil betekent.

Hieruit kon men opmaken, hoevelen in de christelijke wereld heden ten dage geloven, dat Christus ook naar Zijn Menselijke God is; daarom werd op de plaats waar verscheidenen van de geestelijken en leken bijeen waren, aan hen de opgave gedaan, dat zij het ‘Goddelijk Menselijke’ zouden uitspreken, maar er waren er nauwelijks een paar, die deze twee woorden tegelijk uit hun denken tevoorschijn konden halen en ze dan uitspreken.

Het werd voor hen door tal van plaatsen uit het Woord bevestigd, dat de Heer naar Zijn Menselijke ook God was, zoals door die bij, (Mattheüs 28:18; Johannes 1:1,2,14; 17:2; Colossenzen 2:9; 1ste Brief van Johannes 5:20) en ook elders.

Toch konden zij het ‘Goddelijk Menselijke’ niet uitspreken en ze verwonderden zich dat de evangelischen het evenmin konden, hoewel hun orthodoxie leert, dat in Christus God Mens en de Mens God is,.

Ze verbaasden zich nog meer dat de monniken het ook niet konden, terwijl zij toch het lichaam van Christus in de eucharistie op de heiligste wijze aanbidden.

Hieruit kon men opmaken, dat de christenen heden ten dage voor het merendeel innerlijk òf arianen òf socinianen zijn; en dat dezen, wanneer zij Christus als God aanbidden, huichelaars zijn.

§ 112

Een discussie over het door mij te Amsterdam uitgegeven werkje ‘de Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de Nieuwe Kerk’, en vooral over dat punt daarin, dat men zich niet tot God de Vader maar tot de Heer God Verlosser moet wenden en Hem aanbidden.

Daartegen werd aangevoerd, dat hoewel in het gebed van de Heer wordt gezegd: ‘Onze Vader, die in de hemelen zijt, Uw naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome’, dus dat men zich tot God de Vader moet wenden.

Ik werd ontboden om deze strijd te beslechten en toonde toen aan, dat men God de Vader niet kan naderen in Zijn Goddelijke, maar in Zijn Menselijke; en dat, aangezien het Goddelijke en het Menselijke in Hem één Persoon zijn, de Heer deze Vader is.

Dit werd ook uit het Woord bevestigd, zowel uit het Woord van het Oude Testament, waar de Zoon van God, ‘Vader der eeuwigheid’ wordt genoemd, en op vele plaatsen ‘Jehovah de Verlosser, Jehovah de Gerechtigheid en God van Israël’, als uit het Woord van het Nieuwe Testament op tal van plaatsen; en dat men dus zo, wanneer men de Heer God Verlosser nadert, de Vader nadert, en dat dan Zijn naam geheiligd wordt en Zijn koninkrijk komt; behalve tal van andere dingen.

§ 113

Ik zag een leger op rode en zwarte paarden; allen in dat leger hadden het aangezicht naar de staarten van de paarden gekeerd en hun achterhoofd dus naar de paardenhoofden.

Zij riepen ten strijde tegen ruiters op witte paarden; en dit potsierlijke leger barstte los uit de plaats, die Armageddon wordt genoemd, (Openbaring 16:16).

Het bestond uit diegenen die in hun jongemansjaren de dogma's hadden opgezogen over 'de rechtvaardiging door het geloof-alleen', en die daarna toen zij bevorderd waren tot hoge ambten, de dingen die tot het geloof en de godsdienst behoren, van de innerlijke dingen van hun gemoed naar de uitwendige dingen van hun lichaam hadden geworpen, waar zij tenslotte verdwenen.

Zij worden beschreven, hoe zij in Armageddon verschenen en er werd van daar gehoord, dat zij zich met de engelen van Michaël wilden meten, wat ook gegeven werd, maar op enige afstand daar vandaan; en hier werd onder hen gestreden over het verstand van de woorden in het gebed van de Heer: 'Onze Vader, die in de hemelen zijt, Uw naam worde geheiligd, Uw koninkrijk kome'.

Toen werd door de engelen van Michaël gezegd, dat de Heer Verlosser en Zaligmaker voor allen in de hemelen de Vader is, aangezien Hijzelf geleerd heeft, dat de Vader en Hij één zijn; dat de Vader in Hem is en Hij in de Vader; dat wie Hem ziet, de Vader ziet; dat alle dingen van de Vader in Hem zijn; voorts dat het de wil van de Vader is, dat men in de Zoon zal geloven en dat zij, die de Zoon niet geloven, het leven niet zullen zien, maar dat de toorn Gods op hen zal blijven.

Verder dat Hij alle macht heeft in de hemel en op aarde en dat Hij macht heeft over alle vlees; en bovendien dat niemand God de Vader gezien heeft en ook niet zien kan, maar alleen de Zoon die in de schoot van de Vader is, behalve tal van andere dingen meer.

Na deze strijd werden de overwonnen Armageddoniërs voor een deel in de afgrond geworpen, waarover in, (Openbaring 9), en voor een deel in de woestijn gezonden.

§ 134

Ik was in een tempel waarin geen vensters waren, maar een grote opening in het dak.

Degenen die daar bijeen waren spraken over 'de Verlossing' en zij zeiden eensgezind, dat de verlossing geschiedt was door het lijden aan het kruis.

Maar toen zij in dit gesprek verdiept waren, bedekte een zwarte wolk de opening van het dak, waardoor het duister werd in de tempel; maar kort daarop werd deze wolk verstrooid door engelen die uit de hemel neerdaalden en die toen een van hen omlaag zond in de tempel, die hen onderrichtte over de verlossing.

Hij zei dat niet het lijden aan het kruis de verlossing was geweest, maar de onderwerping van de hellen, de ordening van de hemelen, en zo dus het herstel van alle dingen, die zowel in de geestelijke wereld als in de natuurlijke ineen gevallen waren, en dat zonder dit, geen vlees behouden had kunnen worden.

Over het lijden aan het kruis zei hij dat door middel daarvan de binnenste vereniging met de Vader werd voltooid, en dat, wanneer men dit voor de verlossing neemt, daaruit vele, God onwaardige, ja zelfs afschuwelijke dingen voortvloeien, zoals dat God de verdoemenis over het gehele menselijke geslacht besloten had en dat de Zoon deze verdoemenis op zich nam, en op deze wijze de Vader verzoende en Hem door Zijn tussenkomst tot Zijn Goddelijk Wezen, dat Liefde en Barmhartigheid is, teruggebracht, behalve tal van andere dingen, die ergernissen zijn wanneer men ze aan God toeschrijft.

§ 135

De Zon van de geestelijke wereld verscheen, waarin Jehovah God in Zijn Menselijke is; en toen werd uit de hemel gehoord: 'God is één'.

Maar toen dit in de wereld der geesten neerviel, werd dit overeenkomstig de vormen van hun gemoederen daar veranderd.

Dit werd daar ook door een bepaald iemand door redeneringen bevestigd, daarmee dat er één is die alle dingen heeft geschapen, een ander die allen verlost heeft, en een derde die alle dingen uitwerkt;

voorts dat er een is die toerekent, een ander die bemiddelt, en een derde die deze dingen in de mens inschrijft en zo het geloof ingeeft, waardoor hij hem rechtvaardigt.

Daar echter het geloof aan drie goden de gehele christelijke Kerk verdorven heeft, onthulde ik aan hen vanuit de gegeven gewaarwording, wat bij de éne God wordt verstaan onder bemiddeling, tussenkomst, verzoening en ontzondiging, namelijk: dat deze vier handelingen hoedanigheden zijn van het Menselijke van Jehovah God; dat aangezien Jehovah God zonder het Menselijke niet de mens kan naderen en evenmin door de mens benaderd kan worden.

De bemiddeling betekent dat het Menselijke het bemiddelende is; dat de tussenkomst betekent, dat het voortdurend bemiddelt; dat de verzoening betekent, dat er voor ieder mens een genadevolle toegang tot God is; en dat de ontzondiging betekent, dat deze toegang ook is voor de zondaars, en dit alles door Zijn Menselijke.

§ 136

Ik ging een gymnasium binnen waar de vraag werd behandeld, wat men er onder moet verstaan, dat over de Zoon van God wordt gezegd, dat Hij zit aan de rechterhand van de Vader.

Hierover heersten verschillende meningen, maar die kwamen alle hierop neer, dat de Zoon werkelijk zo gezeten is; maar men overwoog waarom dit zo was.

Toen geloofden enigen, dat dit kwam vanwege de verlossing, enigen dat het was uit liefde, enigen opdat Hij raadgever zou zijn, enigen, opdat Hem eer zou worden bewezen door de engelen, enigen, omdat het Hem gegeven was in de plaats van de Vader te regeren, enigen, opdat Hij met het rechteroor zou horen, voor wie Hij tussenbeide moet komen.

Bovendien overwogen zij ook dit, of de ‘Zoon Gods uit het eeuwige’ zo gezeten is, dan wel de ‘in de wereld geboren Zoon Gods’.

Toen ik dit had gehoord, hief ik mijn hand op en vroeg of het geoorloofd was iets te zeggen, en mee te delen wat er verstaan wordt onder ‘het zitten aan de rechterhand van God’.

Ik zei dat daaronder wordt verstaan de almacht van God door middel van het Menselijke, hetwelk Hij heeft aangenomen, want door middel daarvan heeft Hij de verlossing volbracht, dat wil zeggen, de hellen onderworpen, een nieuwe engelenhemel geschapen en een nieuwe Kerk gesticht.

Dat dit wordt verstaan onder het zitten aan de rechterhand, bevestigde ik uit het Woord, waarin door de rechterhand de macht wordt aangeduid; en daarna werd het vanuit de hemel bevestigd door de verschijning van een rechterhand over hen, en ten gevolge van de macht daarvan en de daaruit voortvloeiende verschrikking gaven allen bijna de geest.

§ 137

In de geestelijke wereld werd ik in een zekere raad geleid waarin beroemde mensen vergaderd waren, die vóór het Concilie van Nicea geleefd hadden, en de apostolische vaders werden genoemd; er waren ook vermaarde mensen die na dit concilie geleefd hadden.

Ik zag dat enigen van dezen met een kale kin verschenen en pruiken op hadden van gekruld vrouwenhaar, maar alle eerstgenoemden hadden een baard aan de kin en hun natuurlijk hoofdhaar.

Voor hen stond een man, die rechter en beoordelaar van de geschriften van deze eeuw was.

Hij ving aan met een soort weklacht en zei: ‘Er is een man uit de leken opgestaan, die ons geloof uit zijn heiligdom heeft neergehaald, hoewel dat geloof de ster is die ons dag en nacht licht geeft; maar dit is geschied omdat die man blind is voor de mysteries van dit geloof, en daarin niet de gerechtigheid van Christus gezien heeft, en dus niet de wonderbaarlijkheden van Zijn rechtvaardiging, terwijl dit geloof toch het geloof is in drie Goddelijke personen en dus in de gehele God; en aangezien hij zijn geloof heeft overgebracht op de tweede persoon, en niet eens op deze persoon, maar op Zijn Menselijke, zo kan het wel niet anders dan dat daaruit het naturalisme voortvloeit.

Aan deze uitspraak schonken allen, die na het Concilie van Nicea geleefd hadden hun bijval, en zeiden dat het onmogelijk is, dat er een ander geloof is en dat het ergens anders vandaan komt. Maar de apostolische vaders, die vóór die eeuw geleefd hadden, vermeldden, vol verontwaardiging, tal van dingen die over het Niceaanse en athanasische geloof in de hemel gezegd worden, die men in de tekst kan zien.

Maar aangezien de voorzitter van de raad met die schrijver in Leipzig naar de geest was verbonden, sprak ik hem aan, en toonde hem aan uit het Woord, dat Christus ook naar het Menselijke God is; voorts ook uit het dogmatische boek van de evangelischen, genaamd de Formula Concordiae, dat in Christus God Mens en de Mens God is; en ook dat de Augsburgse geloofsbelijdenis de eredienst van Christus in hoge mate goedkeurt, behalve tal van andere dingen, waarbij hij het stilzwijgen bewaarde en zich afwendde.

Daarna sprak ik met een geest, die vergezelschap was met een vooraanstaand man in Gothenburg, die de eredienst van de Heer met een nog groter lastering beoedeld had.

Tenslotte echter werden deze twee lasteringen voor leugens verklaard, doortrapt verzonnen, om de wil af te keren en van de heilige eredienst van de Heer af te schrikken.

§ 159

Er verscheen uit het lagere land opklimmende rook, en er werd gezegd, dat rookwalmen niets anders zijn dan valsheden in grote hoeveelheden.

Toen kregen enige engelen het verlangen te onderzoeken wat voor valsheden het waren die zoveel rook afgaven.

Zij daalden neer en ontmoetten vier grote groepen van geesten, waarvan er twee uit geleerden en ongeletterden uit de geestelijke stand bestonden, en twee uit ontwikkelden en onontwikkelden uit de lekenstand, die allen onder elkaar bevestigden, dat men een onzichtbare God vereren moet, en dat de vereerders dan heiligheid en verhoring ten deel valt; anders is het gesteld, als een zichtbare God vereerd wordt.

De heiligheid en de verhoring uit een onzichtbare God bevestigden zij door verschillende dingen, en zeiden dat zij daarom drie goden uit het eeuwige erkennen, die onzichtbaar zijn.

Maar er werd aangetoond, dat de eredienst van een onzichtbare God, en nog meer een eredienst van drie onzichtbare goden geen eredienst is.

Ter bevestiging hiervan werden vanuit de lagere gebieden Socinus en Arius met een aantal van hun aanhangers gehaald, die alleen een onzichtbare godheid hadden vereerd.

Toen dezen uit hun natuurlijk of uitwendig gemoed spraken, zeiden zij, dat er één God is, hoewel Hij onzichtbaar is.

Maar toen hun uitwendig gemoed gesloten en hun innerlijk gemoed geopend werd, en zij gedwongen werden uit dat gemoed hun belijdenis ten aanzien van God uit te spreken, zeiden zij: 'Wat is God? Wij hebben noch Zijn gedaante gezien, noch Zijn stem gehoord; wat is God daarom anders dan een product van de fantasie, of van de natuur'? Maar zij werden onderricht, dat het God behaagd had neer te dalen en het Menselijke aan te nemen, opdat men Zijn gedaante zou zien en Zijn stem horen; maar dit was voor hun oren te vergeefs.

§ 160

Eerst over de sterren in de natuurlijke wereld, dat het getal ervan misschien gelijk was aan dat van de gezelschappen van de engelen in de hemel, aangezien elk gezelschap daar soms schittert als een ster.

Daarna sprak ik met de engelen over een bepaalde weg, die druk bezet verschijnt door de ontelbare geesten daar, en dat het de weg is, waarlangs allen, die uit de natuurlijke wereld uittreden, in de geestelijke wereld overgaan.

Door engelen begeleid ging ik naar deze weg toe en wij riepen twaalf mannen die op die weg waren bij ons en vroegen hun wat zij geloofden over de hemel en de hel, en over het leven na de dood. En daar zij pas uit de wereld waren aangekomen en niet beter wisten, of zij waren nog in de natuurlijke wereld, antwoordden zij vanuit de voorstelling die zij met zich meedroegen.

De eerste persoon: dat zij die zedelijk leven in de hemel komen en dat niemand in de hel komt, aangezien allen zedelijk leven.

De tweede: dat God de hemel regeert en de duivel de hel, en aangezien zij aan elkaar zijn tegenovergesteld, noemt de een goed wat de ander boos noemt, en dat de mens die een huichelaar is, omdat hij aan beide zijden staat, evengoed onder de heerschappij van de een als onder die van de ander kan leven.

De derde: dat er geen hemel en ook geen hel is; wie kwam daar vandaan en heeft daarvan verteld?

De vierde: dat niemand daar vandaan heeft kunnen terugkeren en vertellen, aangezien de mens, wanneer hij sterft, of een spook of een windvlaag wordt.

De vijfde: dat men moet wachten tot de dag van het Laatste Oordeel, en dat het dan verteld zal worden, 'en dan zult u alle dingen weten'; maar toen hij dit zei, lachte hij van harte.

De zesde: Hoe kan de ziel van de mens die alleen maar wind is, weer terugkeren in zijn lichaam, dat door de wormen is verteerd en opnieuw bekleed worden met een of verbrand of tot stof vervallen geraamte?

De zevende: dat de mensen evenmin na de dood kunnen leven als de beesten en de vogels; zijn zij niet even redelijk?

De achtste: 'Ik geloof in een hemel, maar ik geloof niet in een hel, daar God almachtig is en allen kan zalig maken.

De negende: dat God, omdat Hij genadig is, niemand in het eeuwige vuur kan zenden.

De tiende: dat niemand in de hel kan komen, aangezien God Zijn Zoon gezonden heeft, die allen ontzondigd en de zonden van allen weggenomen heeft; wat vermag de duivel daartegen?

De elfde: die een priester was geweest, dat alleen diegenen zalig worden, die het geloof verkregen hebben, en dat de uitverkiezing de Almachtige vrij staat.

De twaalfde: die een staatsman was geweest: 'Ik zeg hoegenaamd niets over de hemel en de hel; maar laat de priesters daarover prediken opdat het gemoed van het gewone volk door een onzichtbare band vastgehouden wordt aan de wetten en de leiders.

Toen de engelen dit hoorden waren zij verbaasd, maar zij maakten hen wakker door hen te onderrichten, dat zij nu na de dood leven; en zij leidden hen in de hemel binnen, maar zij bleven daar niet lang, want er werd bemerkt, dat zij louter natuurlijk waren, en dat daarvandaan hun achterhoofden uitgehold waren; over deze uitholling en de oorzaak daarvan wordt tot besluit iets gezegd.

§ 161

Er werd een geluid gehoord als van een molen en toen ik op dat geluid afging, zag ik een huis vol kieren, waarvan de ingang onder de grond openstond.

Daar was een man, die uit het Woord en uit boeken tal van dingen verzamelde over 'de rechtvaardiging door het geloof-alleen'.

Schrijvers aan de zijden schreven de verzamelde plaatsen op papier.

Op de vraag wat hij nu verzamelde, zei hij: 'Dit, dat God de Vader Zich verwijderd had van de genade voor het menselijk geslacht, en daarom de Zoon gezonden heeft om te ontzondigen en te verzoenen.' Waarop ik antwoordde, dat dit tegen de Schrift is en tegen de rede indruist, dat God Zich van de genade kon verwijderen; zo zou Hij zich ook van Zijn Wezen hebben verwijderd, en dus niet God zijn.

Toen ik dit tot overtuigens toe had aangetoond, ontstak hij in boosheid en beval de schrijvers mij uit te werpen.

Maar toen ik uit mijzelf heenging, wierp hij mij een boek na, dat zijn hand toevallig greep, en dat boek was het Woord.

§ 162

Er werd onder geesten daarover gediscussieerd of iemand wel enig echt ware in het Woord kan zien, tenzij hij zich rechtstreeks tot de Heer wendt, die het Woord zelf is.

Maar aangezien er geesten waren die tegenspraken, werd een proef genomen; en toen zagen degenen die zich tot God de Vader wendden, niet enig ware, maar allen die zich tot de Heer wendden, zagen dit wel.

Terwijl deze strijd voortduurde, klommen enige geesten uit de afgrond op, waarover in (Openbaring 9), alwaar zij de verborgenheden van de rechtvaardiging door het geloof-alleen behandelden en zeiden dat zij zich tot God de Vader wendden en die verborgenheden in het klare licht zagen.

Maar er werd geantwoord dat zij ze zien in een dwaallicht, en dat zij zelfs niet enig ware hadden.

Zij waren hierover verontwaardigd en haalden tal van dingen uit het Woord, die waarheden waren; maar hun werd gezegd, dat ze op zichzelf waar waren, maar in hen vervalst.

Dat dit zo was, werd daarmee aangetoond, dat zij in een huis werden geleid waar een tafel stond, waarop het licht rechtsreeks uit de hemel invloede, en hun werd gezegd, die waarheden die zij uit het Woord haalden, op een papier te schrijven en dit op die tafel te leggen.

Toen dit was gebeurd, blonk dit papier op, waarop de waarheden geschreven waren, als een ster.

Maar toen zij naderbij traden en de blik daarop richtten, verscheen het papier als zwart geworden door roet.

Daarna werden zij bij een andere dergelijke tafel gebracht, waarop het Woord lag, omgord door een regenboog; en toen een voorvechter van de leer van het geloof-alleen het met de hand aanraakte, volgde een ontploffing als van een geschut en hij werd in een hoek van de kamer geslingerd, waar hij een half uur lang voor dood bleef liggen.

Hierdoor werden zij overtuigd, dat alle waarheden, die bij hen uit het Woord waren, op zichzelf waar, maar in hen vervalst waren.

§ 185

Er zijn in de geestelijk wereld klimaten zoals in de natuurlijke wereld en er zijn vandaar ook noordelijke zones, waar sneeuw en ijs is.

Eens werd ik in de geest daarheen gevoerd en ging ik een tempel binnen, die toen met sneeuw was bedekt en van binnen met lampen verlicht was, en waar achter het altaar een bord zichtbaar was, waarop het volgende stond geschreven: De Goddelijke Drievuldigheid, Vader, Zoon en Heilige Geest, die wezenlijk één zijn, maar persoonlijk drie; en ik hoorde een priester prediken over vier mysteries van het geloof, in verband waarmee men het verstand gevangen moet nemen onder de gehoorzaamheid aan het geloof; men zie de tekst in § 185.

Na de preek betuigden de toehoorders de priester hun dank voor zijn preek die aan wijsheid zo rijk was.

Toen ik hun echter vroeg of zij er iets van begrepen hadden, antwoordde zij: ‘Wij hebben alle dingen met gespitste oren opgevangen; waarom vraagt u of wij het begrepen; staat het verstand niet stil bij zulke dingen?’ Hieraan voegde de aanwezige priester toe: ‘Daar u gehoord en niet verstaan hebt, bent u gezegend, want daarvandaan ontvangt u het heil, behalve verschillende andere dingen.

§ 186

Het menselijk gemoed is in drie gebieden onderscheiden, net als de hemel waarin de engelen zijn.

De theologische dingen bij degenen die de waarheden liefhebben, omdat het waarheden zijn, zetelen in het hoogste gebied van het gemoed; daaronder in het middelste gebied zijn de zedelijke dingen en daaronder, of in het laatste gebied de politieke dingen, en de verschillende wetenschappen vormen de deur.

Daarentegen zetelen de theologische dingen bij hen die de waarheden niet liefhebben, in het laagste gebied en vermengen zich daar met de eigen dingen van de mens, en dus met de begoochelingen van de zinnen.

Vandaar komt het, dat sommigen de theologische dingen in het geheel niet kunnen gewaarworden.

§ 187

Ik werd geleid naar de plaats waar diegenen zijn die onder de ‘pseudoprofeten’ in de Openbaring worden verstaan; en ik werd daar door hen uitgenodigd om hun tempel te zien.

Ik volgde hen en zag in die tempel het beeld van een vrouw, gekleed in een scharlaken kleed, met in de rechterhand een gouden munt en in de linkerhand een parelsnoer; maar deze dingen waren door fantasie aangebracht.

Toen echter uit de Heer de innerlijke dingen van het gemoed geopend werden, verscheen in de plaats van de tempel een huis vol kieren en in plaats van de vrouw verscheen een beest, zoals beschreven wordt in de (Openbaring 13:2), en onder de vloer daar, was een poel waarin het Woord diep verborgen lag.

Maar kort daarop, toen de wind uit het oosten begon te aan te wakkeren, werd de tempel weggevaagd en de poel droogde op en het Woord lag open.

Toen verscheen daar bij het licht uit de hemel een tabernakel, zoals die van Abraham was, toen de drie engelen kwamen, en de geboorte van Izaäk aankondigden.

Daarna verscheen, toen er licht uit de tweede hemel werd gezonden, in de plaats van de tabernakel een tempel, zoals die van Jeruzalem geweest is; hierna flitste licht uit de derde hemel op, en toen verdween de tempel en verscheen de Heer alleen, staande op de grondsteen waar het Woord was; maar aangezien een al te grote heiligheid toen de gemoederen vervulde, werd dit licht teruggetrokken, en in plaats daarvan het licht uit de tweede hemel binnengelaten, waardoor de vroegere aanblik van de tempel terugkeerde en van de tabernakel die daar binnen was.

§ 188

Er verscheen een prachtig paleis, waarbinnen een tempel was; daarin waren zetels geplaatst in een driedubbele rij.

Hierin was door de Heer een concilie bijeengeroepen, waarin men zou beraadslagen over de Heer Zaligmaker en over de Heilige Geest.

Toen evenzovele uit de geestelijkheid aanwezig waren als er zitplaatsen waren, begonnen zij het concilie.

Aangezien het de Heer betrof, was het eerste punt van behandeling: ‘Wie nam in de maagd Maria het Menselijke aan?’ Toen las de engel die aan de tafel stond hun de woorden voor die de engel Gabriël tot Maria sprak: ‘De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwden, en het Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genoemd worden’, (Lucas 1:35) en ook (Mattheüs 1:20,25), en bovendien in tal van plaatsen bij de profeten, ‘dat Jehovah in de wereld zal komen’, en ook dat Jehovah zelf genoemd wordt: Zaligmaker, Verlosser en Gerechtigheid; waaruit de gevolgtrekking werd gemaakt, dat Jehovah Zelf het Menselijke heeft aangenomen.

Het tweede punt van deze beraadslaging over de Heer was: Of zo dus de Vader en de Heer Jezus Christus niet één zijn, zoals ziel en lichaam één zijn.

Dit werd bevestigd uit tal van plaatsen in het Woord, en ook uit de geloofsbelijdenis van de huidige Kerk.

Hieruit werd de gevolgtrekking gemaakt, dat de ziel van de Heer uit God de Vader was, en dat vandaar Zijn Menselijke Goddelijk is, en dat men zich tot Hem moet wenden om zich tot de Vader te wenden, aangezien Jehovah God Zichzelf door dit Menselijke in de wereld heeft gezonden en Zichzelf aan de ogen van de mensen zichtbaar en zo dus ook toegankelijk gemaakt heeft.

Hierop volgde het derde punt van de beraadslaging, welke de Heilige Geest betrof; toen werd eerst de voorstelling besproken over de drie Goddelijke personen vanuit het eeuwige, en werd uit het Woord vastgesteld, dat het Heilig Goddelijke, hetgeen de Heilige Geest wordt genoemd, voortgaat vanuit de Heer uit de Vader.

Tenslotte werd uit de beraadslagingen in dit concilie dit besluit opgesteld, dat in de Heer Zaligmaker, de Goddelijke Drievuldigheid is, die het Goddelijke is, waarvan alles uitgaat, en dat de Vader wordt genoemd; het Goddelijk Menselijke hetwelk de Zoon wordt genoemd, en het Goddelijk voortgaande, hetwelk de Heilige Geest wordt genoemd, en dat er zo dus één God in de Kerk is. Na afloop van het concilie werden aan hen die daarin zitting hadden gehad, blinkende klederen gegeven en zij werden in de nieuwe hemel binnengeleid.

§ 277

Ik zag in een zekere kribbe grote beurzen, waarin zilver in grote voorraad was, en daarnaast jongemannen als wachters; in de aangrenzende kamer waren zedige maagden met een kuise echtgenote, en ook in een andere kamer twee kleine kinderen; en tenslotte een hoer en dode paarden. Daarna werd ik onderricht wat deze dingen elk afzonderlijk betekenden, en dat daarmee het Woord werd uitgebeeld en beschreven, hoe dit in zichzelf is, en hoe het heden ten dage is.

§ 278

Er een verscheen een geschrift, zoals het in de hoogste of derde hemel is; het bestond uit gebogen letters met omhoogstekende horentjes; en er werd gezegd, dat deze letters voor een deel gelijk waren aan de Hebreeuwse letters in de oudste tijd, toen zij meer gekruld waren dan zij heden ten dage zijn; en dat de letter H, die aan de namen Abram en Sarai werd toegevoegd, het 'oneindige en het eeuwige' betekent.

Zij ontvouwden voor mij de zin van enige woorden in (Psalm 32:2) 'Welzalig de mens, wie de Here de ongerechtigheid niet toerekent en in wiens geest geen bedrog is', uit de letters of lettergrepen alleen daarin, 'dat de Heer ook barmhartig is voor hen die boos doen'.

§ 279

Vóór het Israëlitische Woord was een Woord, waarvan de profetische boeken, 'de Uitspraken' werden genoemd, en de historische boeken, 'de Oorlogen van Jehovah', en behalve deze ook een boek genaamd 'Jaschar'; deze drie worden ook in ons Woord vermeld.

Dit Oude Woord was in het land Kanaän, in Syrië, Mesopotamië, Arabië, Assyrië, Chaldea, Egypte, Tyrus, Zidon en Ninivé; maar aangezien dit boek vol was van zulke overeenstemmingen, die in verwijderd verband hemelse en geestelijke dingen betekenen, die aanleiding gaven tot afgoderij, verdween het vanuit Goddelijke Voorzienigheid.

Ik heb vernomen dat Mozes uit dit Woord de dingen overschreef, die hij over de schepping, over Adam en Eva, over de voed en over Noach en zijn drie zonen vermeldde, maar verder niet.

Dat ditzelfde Woord nog is bewaard bij de volken van Groot Tartarije, en dat ook zij daaruit de voorschriften putten van hun geloof en leven, werd mij in de geestelijke wereld door de engelen, die daar vandaan zijn, meegedeeld.

§ 280

Zij, die in de geestelijke wereld zijn, kunnen niet verschijnen aan hen, die in de natuurlijke wereld zijn, noch omgekeerd; dus de geesten en engelen niet aan de mensen, noch andersom.

De oorzaak is het onderscheid tussen het geestelijke en het natuurlijke, of wat hetzelfde is, tussen het substantiële en het materiële.

Hieruit vloeit voort dat geesten en engelen een geheel andere taal en een geheel ander schrift en ook een geheel ander denken hebben dan de mensen.

Dat dit zo is werd mij onthuld door levende ondervinding welke daarin bestond, dat geesten beurtelings tot hun gezelschap binnen gingen en daarna tot mij terugkeerden, en zo dus een vergelijking maakten.

Hierdoor werd bemerkt dat er zelfs niet één woord van de geestelijke taal bestaat, dat gelijk is aan enig woord van de natuurlijke taal; en dat hun schrift uit lettergrepen bestaat, waarvan elk de zin van enige zaak bevat; en dat hun denkvoorstellingen niet vallen in de voorstellingen van het natuurlijk denken.

De reden van deze verschillen is deze, dat geesten en engelen in de beginselen zijn, de mensen echter in de afleidingen, ofwel dat de engelen en geesten in de vroegere dingen zijn, waaruit als oorzaken de latere dingen voortkomen, en de mensen in de latere dingen vanuit de vroegere zijn. Er werd gezegd, dat een soortgelijk onderscheid bestaat tussen de talen, schriften en gedachten van de engelen van de derde hemel en die van de engelen van de tweede hemel.

§ 281

Over de staat van de mens na de dood in het algemeen, en over de staat van hen die zich in de valsheden van een leer hebben bevestigd in het bijzonder; hierover werden de volgende dingen opgemerkt:

1. De mensen worden merendeels op de derde dag na de dood opgewekt, en dan weten zij niet beter of zij leven nog in de vorige wereld.
2. Allen spoelen aan in een wereld die in het midden is tussen de hemel en de hel, en die de 'wereld der geesten' wordt genoemd.
3. Daar worden zij in verschillende gezelschappen overgebracht en daar onderzocht van welke aard zij zijn.
4. Daar, in de geestenwereld, worden de goeden en de gelovigen voorbereid tot de hemel, maar de bozen en de ongelovigen tot de hel.
5. Na de voorbereiding die enige jaren duurt, wordt voor de goeden een weg geopend tot een zeker gezelschap in de hemel, waar zij tot in eeuwigheid zullen leven; voor de bozen echter wordt een weg geopend tot de hel; behalve tal van dingen meer.

Daarna wordt de hel beschreven zoals die is; en dat daar diegenen satans worden genoemd die in valsheden vanuit bevestiging zijn, en diegenen duivels, die in de boosheden van het leven zijn.

§ 332

Uit het lagere land dat zich het dichtst boven de hel bevindt, hoorde ik uitroepen: 'O, welke gerechten! O, welke geleerden! O, welke wijzen!' En daar ik verwonderd was, dat ook daar gerechten, geleerden en wijzen bestonden, daalde ik neer en ging eerst naar de plaats, waar zij riepen: 'O welke gerechten!', en ik zag iets als een rechtbank, en daarin 'rechtvaardigheid', die handig de wetten verdraaien en de rechtsgang naar de gunst van eenieder omkeren konden; hun oordelen waren dus slechts willekeurig; en toen de uitspraken aan de beschermelingen werden meegedeeld, riepen dezen langs de heel de weg: 'O, welke gerechten!' Met betrekking tot hen zeiden de engelen naderhand, dat zulke personen zelfs niet hoegenaamd iets gerechts kunnen zien.

Na enige tijd werden deze rechters in de hel geworpen en hun wetboeken in speelkaarten veranderd, en in plaats van rechtspreken werd hun tot taak gegeven, schmink te bereiden, en dit op te brengen op de aangezichten van hoeren en deze in schoonheden te veranderen.

§ 333

Daarna ging ik naar de plaats waar geroepen werd: ‘O, welke geleerden!’ Ik zag een menigte van hen, die redeneerden ‘of iets is’, ‘of niet is’, en niet dachten ‘dat het zo is’, en vandaar over elk onderwerp bij de eerste stap bleven stilstaan, en op deze wijze de zaak slechts aan buitenkant aanraakten, en niet daarin binnengingen; en dit ook met betrekking tot God, of er wel een God is. Om zeker te weten of zij van dien aard waren legde ik hun de vraag voor: ‘Van welke aard moet de godsdienst zijn, waardoor de mens zalig wordt?’ Zij antwoordden dat ten eerste overwogen moet worden, of godsdienst iets is.

Ten tweede, of de ene godsdienst meer bewerkt dan de andere? Ten derde, of er een eeuwig leven is, en dus of er wel een zaligmaking is.

Ten vierde, of er een hemel en een hel is.

Toen begonnen zij het eerste punt te overwegen: of godsdienst iets is.

Zij zeiden dat dit zoveel onderzoek vergde, dat dit niet binnen een jaar beslist kon worden, en een van hen zei, dat dit niet kon binnen honderd jaren.

Ik antwoordde hierop, dat zij ondertussen zonder godsdienst waren.

Toch behandelden zij dit eerste punt zo bedreven, dat de aanwezige schare uitriep: ‘O, welke geleerden!’ Door de engelen werd mij gezegd, dat zulke geesten verschijnen als gesneden beelden en dat zij naderhand in de woestijn worden gezonden, waar zij onder elkaar zwetsen en niets dan zinledige dingen kletsen.

§ 334

Ik ging verder en trad op de derde menigte toe, waarvandaan ik het geroep hoorde: ‘O, welke wijzen!’ Ik bemerkte dat diegenen daar bijeen waren, die niet kunnen zien, of het ware waar is, maar toch maken kunnen dat al wat zij willen als waar verschijnt, en vandaar worden zij bevestigers genoemd.

Dat zij van dien aard waren, bemerkte ik ook uit de verschillende antwoorden op de gestelde vragen, zo bijvoorbeeld dat zij waar maakten, dat het geloof het al van de Kerk is, en daarna dat de naastenliefde het al van de Kerk is, en ook dat het geloof en de naastenliefde tezamen het al van de Kerk zijn.

Daar zij elk van deze stellingen, onverschillig welke, bevestigden en zo met schijnbaarheden opsmukten, dat zij als waarheden blonken, riepen de omstanders uit: ‘O, welke wijzen!’ Daarna werden hun ook enige onbeduidendheden als stellingen voorgelegd, opdat zij ze tot waarheden zouden maken, want zij zeggen dat er geen waarheid is, dan datgene, wat de mens waar maakt. De onbeduidendheden waren deze: dat het licht duisternis en de duisternis licht is; voorts ook dat een raaf wit is en niet zwart.

Deze twee stellingen behandelden zij zodanig, dat ze geheel en al als waarheden verschenen; men zie daar hun bevestigingen.

Over hen werd mij door de engelen gezegd, dat zulke geesten ook niet een greintje verstand bezitten, omdat al datgene, dat boven het redelijke bij hen is, gesloten is, en al wat beneden het redelijke is, open is, en dit al wat het belieft kan bevestigen, maar niet enige waarheid als waar kan zien; daarom behoort dit niet tot iemand met inzicht, maar het behoort wel tot iemand met inzicht, te kunnen zien dat het ware waar is en het valse vals, en dit te bevestigen.

§ 335

Ik sprak met geesten, die in de natuurlijke wereld beroemd waren geweest om hun grote geleerdheid, en die toen onder elkaar discussieerden over ‘aangeboren voorstellingen’, namelijk of de mensen zoiets dergelijks hadden als de beesten.

Toen mengde zich een zekere engelgeest in hun gesprek en zei: ‘U twist over geitenwol; mensen hebben geen aangeboren voorstellingen en beesten hebben evenmin aangeboren voorstellingen’. Over deze woorden ontstaken allen, maar nadat hem de gelegenheid tot spreken gegeven was, sprak hij eerst over de beesten.

Hij zei dat ze geen aangeboren voorstellingen hebben, omdat zij niet denken, maar alleen werken uit instinct dat zij vanuit hun natuurlijke liefde hebben, en dat bij hen iets maakt dat met de wil overeenkomst vertoont en rechtstreeks invloed in de zinnen van hun lichaam, en datgene opwekt, wat met hun liefde overeenkomt en die begunstigt, terwijl toch van voorstellingen alleen met betrekking tot het denken gesproken kan worden.

Dat de beesten alleen gevoel en geen denken hebben, bevestigde hij door verschillende dingen, vooral door de wonderbaarlijke dingen, die bekend zijn met betrekking tot spinnen, bijen en zijdewormen.

Hij zei: ‘Denkt de spin in haar kleine kopje, wanneer zij haar web weeft, dat het zo geweven moet worden voor een bepaald nut? Denkt de bij in haar kleine kopje; uit deze bloemen zal ik honing zuigen, uit deze was, waaruit ik cellen in ononderbroken rij zal bouwen, en daarin honing leggen in zo’n voorraad dat deze ook voor de winter voldoende is? en nog vele andere dingen.

Denkt de zijderups als rups in zijn kleine kopje: nu ga ik mij daarmee bezighouden zijde te spinnen, en wanneer ik het gesponnen heb, zal ik uitvliegen en met mijn soortgenoten spelen en mij van nageslacht voorzien?’ Behalve soortgelijke dingen meer bij beesten en vogels.

Over de mensen zei hij dat elke moeder en voedster en ook de vader weet, dat pasgeboren kleine kinderen in het geheel geen aangeboren voorstellingen hebben, en dat zij niet enige voorstelling hebben vooraleer zij hebben leren denken en dat dan voorstellingen ontstaan en zich vormen overeenkomstig elke hoedanigheid van de gedachte welke zij door onderricht in zich opnemen.

Dat dit zo plaatsvindt, is omdat de mens niets anders is aangeboren dan het vermogen tot weten, verstaan en wijs zijn, en de neiging om niet alleen zichzelf en de wereld lief te hebben, maar ook de naaste en God.

Deze dingen hoorden Leibnitz en Wolf vanaf een afstand, en Leibnitz stemde ermee in, maar het was anders met Wolf gesteld.

§ 385

Eens lichtte een engelgeest toe wat geloof en naastenliefde is, en wat hun verbinding bewerkt.

Hij lichtte dit toe door een vergelijking met het licht en de warmte, die in een derde samenkomen, daar het licht in de hemel in zijn wezen het ware van het geloof is, en de warmte daar in haar wezen het goede van de naastenliefde is, dus dat zoals het licht zonder warmte, zoals het in de wintertijd in de wereld is, de bomen van hun bladeren en vruchten ontbloot, evenzo het geloof zonder naastenliefde, en dat gelijk het met de warmte verbonden licht, zoals in de lentetijd, alle dingen levend maakt, evenzo het met de naastenliefde verbonden geloof.

§ 386

Twee engelen daalden neer, de ene uit de oostelijke hemel, waar degenen zijn die in de liefde zijn, en de andere uit de zuidelijke hemel, waar degenen zijn die in de wijsheid zijn, en spraken over het wezen van de hemelen, of het de liefde ofwel de wijsheid is; en zij kwamen hierin overeen, dat het

de liefde en de daaruit voortvloeiende wijsheid is; dus, dat de hemelen uit God geschapen zijn vanuit de Liefde door de Wijsheid.

§ 387

Hierna ging ik een zekere tuin binnen waar ik door een geest werd rondgeleid, en tenslotte naar een paleis gevoerd, dat ‘de Tempel der Wijsheid’ werd genoemd.

Het was vierhoekig, met wanden van kristal, een dak van jaspis en met een onderbouw uit verschillende kostbare stenen.

Hij zei dat niemand daarin kon binnengaan dan alleen hij die gelooft, dat datgene wat hij weet, verstaat en waarin hij wijs is, in verhouding tot dat, wat hij niet weet, verstaat en waarin hij niet wijs is, zo weinig is, dat het nauwelijks iets is.

Aangezien ik dit geloofde, werd het mij gegeven er binnen te gaan en ik zag, dat het geheel gebouwd was als een vorm van het licht.

In deze tempel vertelde ik wat ik kort tevoren van de twee engelen had gehoord over de liefde en de wijsheid.

Er werd me daar gevraagd of zij ook niet over het derde hadden gesproken, dat het nut is.

Verder zeiden ze dat de liefde en de wijsheid zonder het nut slechts denkbeeldige dingen zijn, maar dat zij in het nut werkelijk worden; en dat het eveneens zo gesteld is met de naastenliefde, het geloof en de goede werken.

§ 388

Een van de geesten van de draak nodigde mij uit om de verlustingen van hun liefde te zien, en hij leidde mij tot iets dat op een amfitheater leek.

Op de banken daar zaten saters en hoeren; toen zei hij: ‘Nu zult u ons spel zien’.

Hij opende een deur en liet, als het ware: jonge stieren, rammes, bokjes en lammeren binnen, en direct daarna liet hij door een andere deur: leeuwen, panters, tijgers en wolven binnen, die zich op de kudde stortten en die dieren verscheurden en afslachtten.

Maar al deze dingen die werden gezien, waren door fantasieën veroorzaakt.

Na dit gezien te hebben zei ik tegen de draak: ‘Binnenkort zult u dit theater in een poel van vuur en zwavel veranderd zien’.

Na afloop van het spel ging de draak, omring door zijn saters en hoeren, heen en zag toen een kudde schapen, waaruit hij begreep, dat er een van de Jeruzalemse steden in de nabijheid was.

Bij het zien daarvan kwam bij hem de begeerte op, om die stad in te nemen en de bewoners te verjagen.

Maar daar zij door een muur omringd was, nam hij zich voor haar door list in te nemen.

Hij zond toen iemand die bedreven was in betoveren, deze sprak, toen hij was binnengelaten, met de stedelingen op geslepen wijze over het geloof en de naastenliefde, vooral hierover, welke van de twee de voornaamste is en of de naastenliefde iets tot het heil bijdraagt.

Maar vertoorned over het antwoord ging die draak de stad uit en verzamelde velen van zijn bende en begon de stad te belegeren, maar toen hij alle krachten inspande om de stad in te nemen en binnen te vallen, verteerde hen een vuur uit de hemel, overeenkomstig hetgeen in (Openbaring 20:8,9) is voorzeggd.

§ 389

Eens werd een blad papier uit de hemel neergelaten, waarin een aansporing stond om de Heer Zaligmaker als de God van hemel en aarde te erkennen, volgens Zijn woorden bij (Mattheüs 28:18).

Maar aan twee bisschoppen die daar waren, werd om raad gevraagd wat men doen zou.

Zij zeiden dat men het papier naar de hemel, waar het vandaan kwam, moest terugzenden.

Toen dit gebeurd was, zonk dit gezelschap neer, maar niet diep.

De volgende dag klommen enigen van daar omhoog en vertelden, welk lot zij daar hadden ondergaan; en ook dat zij daar naar de bisschoppen waren gegaan en hen berispt hadden om hun raad; en dat zij tal van dingen met hen besproken hadden over de staat van de Kerk heden ten dage, en hun leer hadden afgekeurd ten aanzien van de Drievuldigheid, het rechtvaardigende geloof, de naastenliefde en over andere dingen, die tot de orthodoxie van de bisschoppen behoorden, en hun hadden verzocht van deze dingen af te zien, aangezien ze tegen het Woord indruisen, maar tevergeefs.

En aangezien zij hun geloof een dood en ook een duivels geloof genoemd hadden, overeenkomstig de brief van Jacobus, nam een van de bisschoppen zijn mijter van het hoofd en legde die op tafel, en zei, dat hij die niet meer zou opzetten, voordat hij de spotwoorden over zijn geloof gewroken had. Maar toen verscheen een monster, dat uit de lagere gebieden oplom, gelijk aan het beest dat in de (Openbaring 13:1,2) beschreven is, en dit nam de mijter op en nam hem mee.

§ 390

Ik naderde een zeker huis, waarin de vergaderden onder elkaar overwogen of het goede dat de mens doet in de ‘staat van de rechtvaardiging door het geloof’, al dan niet het goede van de godsdienst is. Men was het er over eens dat onder het goede van de godsdienst het goede wordt verstaan dat tot de zaligheid bijdraagt.

Maar de meerderheid had de opvatting dat al het goede dat de mens doet, niets tot de zaligheid bijdraagt, aangezien niet enig goede van de wil van de mens verbonden kan worden met de genade, daar de zaligheid om niet geschiedt.

Ook kan niet enig goede uit de mens verbonden worden met de verdienste van Christus, waardoor enig en alleen de zaligheid mogelijk is; evenmin de werking van de mens met de werking van de Heilige Geest, die alle dingen doet zonder de hulp van de mens.

Hieruit werd de gevolgtrekking gemaakt, dat de goede werken, ook in de ‘staat van de rechtvaardiging door het geloof’ niets tot de zaligheid bijdragen, maar het geloof-alleen.

Twee heidenen die aan de ingang stonden en deze dingen hoorden, zeiden tegen elkaar: ‘Dezen hebben niet enige godsdienst; wie weet niet, dat de naaste goed doen ter wille van God, dus uit God, en met God, de godsdienst is.

§ 391

Ik hoorde engelen weklagen, dat er heden ten dage in de Kerk zo’n geestelijke armoede heerst, dat men verder niets weet, dan dat er drie goddelijke personen zijn en dat het geloof-alleen zalig maakt, en over de Heer slechts alleen de historische feiten, en dat zij in diepe onwetendheid verkeren omtrent de dingen, die over de Heer, Zijn eenheid met de Vader, Zijn Goddelijkheid en Macht in het Woord vermeld worden.

Zij zeiden dat een zekere engel door hen was neer gezonden om te onderzoeken of er heden ten dage zo’n armoede bij de christenen heerste, en dat deze aan iemand gevraagd had, wat zijn godsdienst was; waarop deze antwoordde, dat zijn godsdienst het geloof is; en dat hij hem daarna ondervraagd had over de verlossing, de wederverwekking en de zaligmaking.

Hij antwoordde dat al deze dingen tot het geloof behoren; en ook over de naastenliefde, dat zij in het geloof is; en wie kan uit zichzelf het goede doen.

De engel zei daarna tegen hem: ‘U hebt geantwoord als iemand, die maar één toon op een fluit blaast; ik hoor niets anders dan geloof; maar wanneer u niets anders weet behalve dat, dan weet u niets.

Toen bracht hij hem tot zijn lotgenoten in de woestijn, waar zelfs niet eens gras was; behalve tal van andere dingen meer.

§ 459

Ik zag vijf gymnasia door verschillende licht omhuld, en ik ging met vele anderen eerst naar binnen waar dit als in vlammend licht verscheen.

Er waren daar verscheidenen bijeen en de voorzitter stelde voor, dat zij hun meningen zouden geven ten aanzien van de naastenliefde, en nadat zij zich hiertoe hadden voorbereid, zei de eerste, dat hij het gevoel had, dat de naastenliefde door het geloof geïnspireerde zedelijkheid was.

De tweede dat het door medelijden geïnspireerde vroomheid was.

De derde dat het was, op elke wijze aan iedereen goed doen, zowel aan de rechtschapene als aan de onrechtschapene.

De vierde, dat het was op elke wijze verwanten en vrienden van dienst te zijn.

De vijfde, dat het bestond in het geven van aalmoezen aan de armen en in het bijstaan van de behoeftigen.

De zesde, dat het bestond in het bouwen van hospitalen, ziekenhuizen en weeshuizen.

De zevende dat het bestond in het verrijken van tempels en de dienaren daarvan weldoen.

De achtste, dat het de oude christelijke broederschap was.

De negende, dat het daarin bestond eenieder zijn overtredingen te vergeven.

Ieder van hen bevestigde zijn mening daarover uitvoerig, maar de bevestigingen zijn te talrijk om hier te worden aangehaald; men zie daarom in de gedenkwaardigheid zelf.

Hierna werd ook mij gelegenheid gegeven, mijn mening hierover te uiten, en ik zei dat de naastenliefde daarin bestaat: uit liefde van de gerechtigheid, met oordeel in elk werk en beroep te handelen, maar uit een liefde die nergens anders vandaan is dan vanuit de Heer Zaligmaker, en na dit te hebben aangetoond, voegde ik hieraan toe, dat alle dingen die hiervoor door de negen beroemde mannen over de naastenliefde gezegd waren, uitmuntende voorbeelden van naastenliefde waren, als zij slechts uit gerechtigheid met oordeel gedaan werden; en aangezien de gerechtigheid en het oordeel nergens anders vandaan zijn dan vanuit de Heer Zaligmaker, dan zullen zij dus gedaan worden vanuit de mens uit de Heer.

Hiermee stemden de meesten in, in hun innerlijke mens, maar nog niet zozeer in hun uitwendige.

§ 460

Uit de verte werd zoiets als tandengeknars gehoord, en dat geluid vermengd met iets als geklop.

Ik ging op die geluiden af en ik zag een uit samengeplakt riet opgetrokken huisje; en in plaats van het tandengeknars en het kloggeluid hoorde ik binnen in het huisje debatteren over het geloof en de naastenliefde, welke van die twee het wezenlijke van de Kerk was.

En zij die voor het geloof waren droegen hun argumenten aan en zeiden, dat het geloof geestelijk is, omdat het uit God is, maar dat de naastenliefde natuurlijk is, omdat die uit de mens is; omgekeerd zeiden degenen die voor de naastenliefde waren, dat de naastenliefde geestelijk is, en dat het geloof natuurlijk is wanneer het niet verbonden is met de naastenliefde.

Hieraan voegde een zekere geloofsvermenger, die de twist beslechten wilde, terwijl hij bevestigde, toe, dat het geloof geestelijk is en de naastenliefde slechts natuurlijk.

Maar er werd gezegd dat het zedelijk leven tweevoudig is: geestelijk en natuurlijk, en dat het in de mens die uit de Heer leeft, geestelijk zedelijk is, maar in de mens die niet uit de Heer leeft, natuurlijk zedelijk, zoals het bij de boze mens bestaat, en soms bij de geesten in de hel.

§ 461

Ik werd in de geest geleid in een zekere tuin in de zuidelijke streek en ik zag daar een groepje onder een laurierboom zitten die vijgen zaten te eten.

Ik vroeg hun hoe zij het verstonden, dat de mens het goede kan doen uit God, en toch als uit zichzelf.

Zij antwoordden, dat God het goede van binnen in de mens uitwerkt, maar dat, indien de mens dit doet vanuit zijn eigen wil en zijn eigen verstand, hij dit dermate bezoedelt, dat het niet langer het goede is.

Maar hierop zei ik, dat de mens slechts een orgaan van het leven is en dat hij, als hij in de Heer gelooft, het goede vanuit zichzelf doet vanuit de Heer; maar dat hij, als hij niet in de Heer gelooft, en nog meer als hij in niet enige God gelooft, het goede vanuit zichzelf doet uit de hel.

En verder, dat de Heer aan de mens de vrije keuze gegeven heeft om vanuit het ene of vanuit het andere te handelen.

Dat de Heer deze vrijheid gegeven heeft, werd uit het Woord bevestigd, namelijk dat Hij de mens geboden heeft, God en de naaste lief te hebben, de goedheden van de naastenliefde uit te werken zoals de boom zijn vruchten, en Zijn geboden te doen om zalig te worden; en dat eenieder naar zijn daden geoordeeld zal worden; en dat deze dingen niet geboden zouden zijn, wanneer de mens niet het goede kon doen vanuit zichzelf uit de Heer.

Nadat dit gezegd was, gaf ik hun twijgen van een wijnstok en de twijgen brachten in hun handen druiven voort; behalve andere dingen.

§462

Ik zag een prachtige zeehaven en daarin grote en kleine schepen en op de roeibanken zaten jongens en meisjes die op schildpadden wachtten, die uit de zee zouden oprijzen.

Toen zij opdoken, zag ik dat ze twee hoofden hadden; een hoofd dat zij naar willekeur in de schilden van hun lichaam terugtrokken, en een ander, dat in vorm zoals het hoofd van een mens verscheen, en hiermee spraken zij met de jongens en meisjes, en dezen streelden hen vanwege hun sierlijke redevoeringen en gaven hun ook geschenken.

Na dit te hebben gezien, werd door een engel verklaard wat deze dingen betekenden, namelijk dat er mensen in de wereld zijn en vandaar evenzovele geesten na de dood, die zeggen dat God bij hen, die het geloof verkregen hebben, niets ziet van hetgeen zij denken en doen, maar alleen het geloof beschouwt, dat Hij in de innerlijke dingen van hun gemoed heeft opgeborgen, en dat deze zelfde mensen voor de gemeenten in de tempels de heilige dingen van het Woord geheel en al als de anderen naar voren brengen, maar uit het grote hoofd, dat als een mens verschijnt, waarin zij dan het kleine hoofd steken of dit in het lichaam terugtrekken.

Ze werden daarna in de lucht gezien in een vliegend schip met zeven zeilen, en waren daarin gelauwerd en met purperen klederen gekleed, en zij riepen uit, dat zij de hoofden van de wijzen uit de gehele geestelijkheid waren.

Maar deze verschijningen waren beelden van hoogmoed, die voortvloeiden uit de voorstellingen van hun gemoed; en toen zij op het land waren, sprak ik met hen eerst uit de rede en daarna uit de Heilige Schrift.

Ik toonde hun door tal van dingen aan, dat deze leer onzinnig was, en omdat ze tegen de Heilige Schrift indruiste uit de hel kwam.

Maar de argumenten, waarmee ik dit aantoonde, kunnen wegens de omvang hier niet worden weergegeven, men kan ze echter in de gedenkwaardigheid zelf zien.

Daarna werden zij gezien in een zanderige plaats, in aan flarden gescheurde klederen en met netten als die van vissers om de lendenen gegord, waardoorheen hun naaktheden verschenen; en tenslotte werden zij neergelaten in een gezelschap dat aan de Machiavellisten grenst.

§ 503

Er werd een vergadering bijeengeroepen, die zitting hield in een ronde tempel, waarin aan de zijden altaren stonden, waarnaast de leden van de vergadering zaten, maar er was daar geen voorzitter; en daarom schoot iedereen uit zichzelf naar het midden toe en riep zijn gevoelens uit.

Zij begonnen een bespreking over de vrije keuze in geestelijke dingen; en de eerste die toeschoot, riep uit dat de mens hierin niet meer vrije keuze heeft als de vrouw van Loth, toen zij in een zoutpilaar veranderd was.

De tweede dat hij niet meer heeft dan de beesten en de honden.

De derde dat hij niet meer heeft dan de mollen en dan de nachtuilen bij daglicht.

De vierde, dat wanneer de mens de vrije keuze in geestelijke dingen had, hij een maniak zou worden, en geloven dat hij als een God was, die zichzelf kan wederverwekken en zalig maken.

De zesde las uit het boek van de evangelischen, de Formula Concordiae genaamd, dat de mens niet meer vrije keuze in geestelijke dingen heeft dan een stronk en een steen, en dat hij daarover hoegenaamd niets kan verstaan, denken, willen en zichzelf niet eens tot het opnemen van het geestelijke geschikt maken en aanpassen kan, behalve tal van dingen meer, waarboven in nr. 464.

Nadat dit was gezegd, werd ook mij gelegenheid gegeven om te spreken en terwijl ik het woord nam, zei ik: 'Wat is de mens zonder vrije keuze in geestelijke dingen anders dan een redeloos dier; en waartoe dienen zonder de vrije keuze alle theologische dingen?' Maar hierop antwoordden zij; 'Lees onze theologische dingen en u zult daarin niets geestelijks vinden, alleen ons geloof daarin is geestelijk, en daarin is het geestelijke van binnen zozeer verborgen, dat zelfs niet eens een schaduw daarvan verschijnt.

Lees daarom wat onze theologie leert over de rechtvaardiging, dat wil zeggen, over de vergeving van de zonden, de wederverwekking, de heiligmaking en de zaliging, en u zult hoegenaamd niets geestelijks daarin zien, aangezien deze dingen door het geloof invloeden zonder enig medeweten van de mens.

Ook de naastenliefde heeft zij verre van het geestelijke verwijderd en evenzo het berouw van enige aanraking daarmee.

Bovendien heeft zij, wat de verlossing betreft, aan God zuiver natuurlijke menselijke eigenschappen toegeschreven, zoals dat Hij het menselijk geslacht onder een universele verdoemenis had opgesloten, dat de Zoon deze op Zich nam en dat Hij zo de Vader verzoende; en wat is de tussenkomst en de bemiddeling bij de Vader anders? Hieruit blijkt dat in onze gezamenlijke theologie niets geestelijks is en zelfs niet eens iets redelijks, maar louter het natuurlijk daaronder! Maar toen werd plotseling een bliksem uit de hemel gehoord en daardoor verschrikt stortten de vergaderden zich naar buiten en eenieder vluchtte naar zijn huis.

§ 504

Ik sprak met twee geesten, waarvan de een het goede en ware liefhad en de ander het boze en het valse.

Ik bemerkte dat beiden over een eender vermogen tot redelijk denken beschikten.

Maar toen diegene die het boze en valse liefhad aan zichzelf was overgelaten, zag ik iets als rook uit de hel opklimmen en het lichtende dat boven zijn geheugen was, uitblussen, maar toen diegene, die het goede en ware liefhad aan zichzelf was overgelaten, zag ik iets als een milde vlam uit de hemel neerdalen en het gebied van zijn gemoed boven het geheugen verlichten en vandaar ook de dingen die daaronder waren.

Hierna sprak ik met hem die het boze en valse liefhad, over de vrije keuze in geestelijke dingen.

Deze ontstak alleen al bij het noemen daarvan in woede en hij riep uit, dat niemand een voet en een hand kan bewegen om enig geestelijk goede te doen, noch tong en mond om enig geestelijk ware te spreken, en dat men zich dus zelfs niet eens geschikt maken kan en aanpassen om iets zodanigs op te nemen.

Is de mens in zulke dingen niet dood en louter passief; hoe kan het dode en louter passieve het goede doen en het ware spreken vanuit zich? Spreekt onze Kerk niet ook zo? Maar de ander die het goede en ware liefhad, sprak zich over de vrije keuze in geestelijke dingen als volgt uit: 'Wat is zonder

deze het gehele Woord en wat de Kerk, wat de godsdienst, wat de eredienst van God, dus wat het priesterlijk ambt zonder haar.

En uit het licht van mijn verstand weet ik, dat de mens zonder dit geestelijk vrije geen mens zou zijn, maar een beest, want dat hij een mens en geen beest is, is vanuit dit vrije.

Bovendien, dat de mens zonder vrije keuze in geestelijke dingen geen leven na de dood zou hebben, dus niet het eeuwige leven, want hij zou niet enige verbinding met God hebben.

Dit te ontkennen behoort daarom alleen tot hen, die in geestelijke dingen waanzinnig zijn! Daarna werd iets als een vliegende slang op een boom gezien, die daarvan een vrucht aanreikte aan hem, die de vrije keuze in geestelijke dingen geloofend had en toen deze vrucht was opgegeten, verscheen een uit de hel opklimmende rook, die het hogere deel van zijn redelijk gemoed, wat het schijnsel betreft, uitdoofde.

§ 505

Er werd een geluid gehoord als van twee op elkaar schurende molenstenen; ik ging op de plaats van het geluid af en ik zag een huis waarin heel veel cellen waren, en daarin zaten de geleerden van deze eeuw en bevestigden de 'rechtvaardiging door het geloof-alleen'; ik ging op een van hen toe en vroeg waarmee zij zich thans bezig hielden.

Hij antwoordde: 'Met de daad van de rechtvaardiging, dat het belangrijkste is van alle dingen van de leer in onze orthodoxie'.

Toen vroeg ik hem of hij aan enig teken wist wanneer het rechtvaardigende geloof binnentreedt en wanneer het binnengetreden is.

Hij zei toen dat dit passief plaatsvond en niet actief; waarop ik antwoordde: 'Wanneer u het actieve daarin wegneemt, dan neemt u ook het ontvankelijke weg en zo zou die daad puur denkbeeldig zijn en dit wordt een fantasie genoemd, en zo dus niets anders dan de pilaar geworden echtgenote van Loth, die van louter zout knarst, wanneer de pen van een schrijver of zijn vingernagel daarover krast.

In woede ontstoken greep de man de luchter om die naar mij toe te smijten, maar toen doofde de kaars uit en hij wierp hem tegen zijn metgezel.

§ 506

Er verschenen twee kudden, de een van bokken en de ander van schapen, maar toen zij van dichtbij zichtbaar werden, verschenen in plaats van de bokken en de schapen mensen; en men kon opmerken dat de kudde van de bokken uit diegenen bestond, die het geloof-alleen tot het zaligmakende maken, en de kudde van de schapen uit hen, die de naastenliefde en tegelijk het geloof tot het zaligmakende maken.

Op de vraag, waarom zij daar waren, zeiden degenen die als bokken werden gezien, dat zij een concilie belegden, aangezien zij tot de ontdekking waren gekomen, dat het gezegde van Paulus, 'dat de mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken van de wet', (Romeinen 3:28), niet juist begrepen werd, aangezien onder het geloof daar niet het huidige geloof wordt verstaan, maar het geloof in de Heer Zaligmaker, en onder 'de werken van de wet' niet verstaan worden de werken van de wet van de Decaloog, maar de werken van de Mozaïsche wet, welke rituele dingen waren, hetgeen ook werd aangetoond.

Zij zeiden dat zij tot het besluit waren gekomen, dat het geloof de goede werken voortbrengt, zoals de boom vruchten.

Hieraan schonken zij, die de kudde van de schapen uitmaakten, bijval, maar toen riep de engel die tussen beide kudden stond, de kudde van de schapen toe: 'Luistert niet naar hen, want zij zijn van hun vroeger geloof niet afgeweken!' Daarop verdeelde hij de kudde van de schapen in tweeën, en hij

zei tot hen aan zijn linkerhand: ‘Voegt u bij de bokken, maar ik voorzeg u, dat de wolf komen en hen wegstelen zal, en u met hen’.

Maar toen werd daarnaar een onderzoek ingesteld, hoe zij het verstaan, dat het geloof goede werken voortbrengt gelijk een boom vruchten, en er werd bevonden, dat hun gewaarwording over de verbinding van het geloof en de naastenliefde geheel en al van deze vergelijking afweek, en dat het dus een bedrieglijke uitspraak was.

Nadat zij dit begrepen hadden, verenigden de kudden schapen zich weer tot een als tevoren, waaraan zich enigen van de bokken toevoegden, en beleden, dat de naastenliefde het wezen van het geloof is, en dat dus het van de naastenliefde gescheiden geloof slechts natuurlijk is, maar daarmee verbonden geestelijk wordt.

§ 507

Een gesprek met de engelen over de drie liefden, die universeel zijn en vandaar bij elk mens.

Deze zijn: de liefde van de naaste of de liefde van de nutten die in zichzelf geestelijk is; de liefde van de wereld of de liefde van het bezitten van rijkdommen, die in zichzelf stoffelijk is, en de eigenliefde of de liefde van over anderen te heersen, die in zichzelf lichamelijk is; en dat wanneer deze drie liefden naar behoren aan elkaar ondergeschikt zijn bij de mens, de mens waarlijk mens is; en zij zijn dán naar behoren aan elkaar ondergeschikt, wanneer de liefde van de naaste het hoofd maakt, de liefde van de wereld het lichaam en de eigenliefde de voeten.

Geheel anders is het gesteld, wanneer zij bij de mens tegen de orde aanwezig zijn.

Er werd aangetoond van welke aard de mens is wanneer de liefde van de wereld het hoofd maakt en van welke aard de eigenliefde dit doet; namelijk dat hij dan een omgekeerd mens is: ten aanzien van de innerlijke dingen van zijn gemoed een wild dier en ten aanzien van de uitwendige dingen van het gemoed en dus van het lichaam, een toneelspeler.

Daarna verscheen er een zekere duivel die opklom uit de lagere gebieden, donker van aangezicht met een witte kring om het hoofd; en hij zei dat hij Lucifer was, hoewel hij het niet was; en dat hij in zijn innerlijke dingen een duivel was, maar in zijn uitwendige dingen een engel van het licht.

Hij vertelde, dat wanneer hij in de uitwendige dingen is, hij zedelijk onder de zedelijken, redelijk onder de redelijken, ja zelfs geestelijk onder de geestelijken is; en dat hij, toen hij nog in de wereld was, gepredikt had, en dat hij toen uitgevaren was tegen boosdoeners van allerlei aard, en dat hij daarom ‘zoon van de dageraad’ werd genoemd, en dat hij zich daarover verwonderd had, dat hij wanneer hij op de preekstoel stond, niet anders gewaarwerd, dan dat het zo was als hij sprak; anders was het echter gesteld, wanneer hij buiten de tempel was.

Hij gaf de oorzaak aan, namelijk dat hij in de tempel in zijn uitwendige dingen was en dan alleen in het verstand, maar buiten de tempel in zijn innerlijke dingen, en dan in de wil, en dat het verstand hem zo dus in de hemel verhief, maar de wil hem neertrok in de hel; dat de wil echter sterker was dan het verstand, daar de wil het verstand naar zijn gunst en believen richt.

Hierna viel de zich voor Lucifer uitgevende duivel in de hel.

§ 508

Er verscheen een ronde tempel, waarvan het dak gelijk een kroon was; de wanden bestonden uit een ononderbroken rij van vensters uit kristal en de poort was van een parelachtige substantie.

Binnen stond een kansel waarop het Woord lag, omringd door een uitstraling van licht.

In het midden van de tempel was het heiligdom met daarvoor een gordijn, maar dat toen opgeheven was; daarin stond een cherub met een zich heen en weer bewegend zwaard in de hand.

Nadat dit verschenen was, ontvouwde men mij de betekenis van de afzonderlijke dingen.

Boven de poort was deze tekst: Nu is het geoorloofd.

Dit betekende, dat het nu geoorloofd is verstandelijk in de mysteries van het geloof binnen te gaan; en het werd gegeven gewaar te worden, dat het zeer gevaarlijk was, met het verstand binnen te gaan in de dogma's van het geloof, die uit het eigen inzicht zijn, en vandaar in valsheden, en dat het nog gevaarlijker was, deze te bevestigen uit het Woord, en dat daarom de rooms-katholieken vanuit de Goddelijke Voorzienigheid het Woord ontnomen is, en dat het bij de protestanten gesloten is vanwege hun dogma, 'dat het verstand gevangen gehouden moet worden onder de gehoorzaamheid van hun geloof'.

Aangezien echter de dogma's die tot de Nieuwe Kerk behoren alle vanuit het Woord zijn, is het geoorloofd met het verstand daarin binnen te gaan, want het zijn eeuwige waarheden vanuit het Woord, die ook voor het verstand oplichten.

Dit was het, wat onder de tekst boven de poort: Nu is het geoorloofd, verstaan wordt, en daaronder dat het gordijn van het heiligdom opgeheven was, waarbinnen de cherub stond.

Hierna werd mij door een klein kind, dat een engel van de derde hemel was, een blad papier gebracht, waarop geschreven stond: Treedt na deze binnen in de mysteries van het tot nu toe gesloten Woord, want de afzonderlijke waarheden daarvan zijn evenzovele spiegels van de Heer.

§ 567

Ik werd door een zware ziekte geveld ten gevolge van een rook die binnenviel uit het Jeruzalem, dat in de (Openbaring 11:8) Sodom en Egypte wordt genoemd, en ik werd als dood gezien door hen die in deze stad waren.

Zij zeiden toen onder elkaar, dat ik geen begrafenis waardig was, net als van de twee getuigen in hetzelfde hoofdstuk in de Openbaring wordt gezegd.

Intussen hoorde ik een stortvloed van godslasteringen uitpreken door de stadbewoners, omdat ik het berouw had gepredikt en het geloof in de Heer Jezus Christus.

Maar aangezien toen het gericht over hen daar was, zag ik deze gehele stad ineens storten en door wateren overstroomd worden, en daarna, dat zij tussen de steenhopen heen en weer liepen en weeklaagden over hun lot, terwijl zij toch geloofd hadden, dat zij door het geloof van hun kerk wedergeboren, en zo dus gerecht waren.

Maar hun werd gezegd, dat zij niets minder van dien aard waren, aangezien zij nooit enige boete hadden gedaan en vandaar niet één verdoemelijk boze bij zichzelf wisten.

Daarna werd hun uit de hemel gezegd, dat het geloof in de Heer en het berouw de twee middelen van de wederverwekking en van de zaligmaking zijn, en dat dit hun ten volste bekend is uit het Woord, en bovendien uit de Decaloog, de Doop en het Heilig Avondmaal, waarover men zie in betreffende gedenkwaardigheden.

§ 568

Allen, die na de dood in de geestelijke wereld aankomen, worden in de eerste tijd in de uitwendige dingen gehouden, waarin zij in de natuurlijke wereld waren, en aangezien de meesten wanneer zij in de uitwendige dingen zijn, zedelijk leven, geregeld de tempels bezoeken en tot God bidden, geloven zij dat zij zeker in de hemel zullen komen.

Maar zij worden onderricht, dat elk mens na de dood geleidelijk zijn uitwendige mens aflegt, en dat dan de innerlijke mens geopend wordt, en dat de mens dan gekend wordt zoals hij in zichzelf is; aangezien de mens vanuit de wil en het verstand mens is, en niet alleen vanuit de handeling en de spraak; en dat het daardoor komt dat de mens in de uitwendige dingen kan verschijnen als een schaap, hoewel hij in de innerlijke dingen is als een wolf.

Hij is van dien aard in zijn innerlijke mens, wanneer hij niet de boosheden van zijn wil en bijgevolg van zijn bedoeling onderzoekt, en daarvoor boete doet; behalve verschillende andere dingen meer.

§ 569

Elke liefde ademt verlustiging uit, maar de verlustigingen van de liefden worden in de natuurlijke wereld weinig gevoeld, maar in de geestelijke wereld worden zij duidelijk gevoeld.

Daar worden zij soms in geuren veranderd en dan wordt men gewaar van welke aard de verlustigingen zijn en tot welke liefde zij behoren.

De verlustigingen van de liefde van het goede, zoals die in de hemelen zijn, wordt men gewaar als welriekende geuren zoals in tuinen en bloembedden en omgekeerd de verlustigingen van de liefde van het boze, zoals die in de hellen zijn, als de walmen en stanken van poelen en latrines, en aangezien die van zo'n tegengestelde aard zijn, worden de duivels gekweld, wanneer zij enige liefelijke geur van de hemel ruiken, en omgekeerd worden de engelen gekweld, wanneer zij enige kwalijk riekende geur van de hel ruiken, Dat dit zo is werd door twee voorbeelden bevestigd. Het is om deze reden, dat de olie van de zalving uit reukwerken werd bereid, en dat van Jehovah wordt gezegd, dat Hij een aangename reuk rook van de brandoffers; en omgekeerd, dat het aan de zonen Israëls geboden werd, de onreine dingen buiten het kamp te dragen en de uitwerpselen van de buik te begraven; want hun kamp beeldde de hemel uit en de woestijn daarbuiten beeldde de hel uit.

§ 570

Een zekere nieuweling-geest, die in de wereld veel had nagedacht over de hemel en de hel, verlangde te weten, van welke aard de een en de ander is, en hem werd uit de hemel gezegd: 'Onderzoek wat de verlustiging is, en gij zult het erkennen'.

Daarom ging hij op onderzoek uit, maar bij de louter natuurlijke geesten was het tevergeefs. Hij werd echter in volgorde tot drie groepen geleid: tot de eerste, waar zij de einddoelen onderzochten, en vandaar wijsheden werden genoemd; tot de tweede, waar zij de oorzaken naspeurden en vandaar inzichten werden genoemd; en tot de derde, waar zij de uitwerkingen navorsten, en vandaar wetenschappen werden genoemd.

En door dezen drie groepen werd hij onderricht, dat elke engel, geest en mens, het leven heeft uit de verlustiging van zijn liefde, en dat de wil en de gedachte geen stap kunnen doen, tenzij door de verlustiging van enige liefde, en dit is voor eenieder dat, wat het goede wordt genoemd; en bovendien, dat de verlustiging van de hemel de verlustiging is om het goede te doen, en dat de verlustiging van de hel de verlustiging is het boze te doen.

Opdat hij nog verder onderricht zou worden, werd er in voorzien dat een duivel opklom en voor hem de verlustigingen van de hel beschreef, namelijk dat het verlustigingen waren van: wraaknemen, hoereren, roven en lasteren, en dat zij deze verlustigingen, wanneer die daar als geuren worden waargenomen, ruiken als balsems; daarom noemde hij ze de verrukkingen van zijn neusvleugels.

§ 621

Er werd een menigte van geesten gezien die tot God baden dat Hij engelen zou zenden om hen te onderrichten over verschillende dingen, die tot het geloof behoren, aangezien zij in de meeste dingen in twijfel verkeren, omdat de kerken onder elkaar zozeer afwijken en al haar priesters zeggen: 'Geloof ons, wij zijn de dienaren van God, en wij weten het'.

En er verschenen engelen, aan wie zij vragen richtten over de naastenliefde en het geloof, over het berouw en de wederverwekking, over God en de onsterfelijkheid van de ziel, en over de Doop en het Heilig Avondmaal, en op elk van deze vragen antwoordden de engelen zo, dat het in hun verstand viel; en verder zeiden ze, dat al datgene wat niet in het verstand valt, is zoals in zand werd gezaaid, dat, hoezeer ook door de regen bevochtigd, niettemin verwelkt, en dat het van de godsdienst buitengesloten verstand hoegenaamd niets meer ziet in het Woord vanuit het licht dat daarin uit de Heer is, ja zelfs dat het, wanneer men dat leest, zich meer en meer verblindt in de dingen van het geloof en van het heil.

§ 622

Hoe de mens, wanneer hij tot de hemel is voorbereid, daarin binnengaat: hij ziet namelijk na de voorbereiding een weg die tot een gezelschap in de hemel leidt, waarin hij tot in het eeuwige zal leven; en naast het gezelschap is een poort die geopend wordt, en nadat hij binnen is gekomen wordt hij onderzocht, of in hem een eender licht en een eendere warmte, dat wil zeggen, een eender ware en goede is als bij de engelen van dit gezelschap.

Wanneer dit is waargenomen, gaat hij rond en zoekt waar zijn huis is, want voor iedere nieuwelingsengel is een nieuw huis en wanneer dit gevonden is, wordt hij opgenomen en als een onder hen geteld.

Maar degenen, in wie niet het licht en de warmte is, dat wil zeggen, het ware en het goede van de hemel is, wacht dit harde lot, dat zij, wanneer zij binnengaan, erbarmelijk gekweld worden, en zichzelf ten gevolge van deze kwellingshals over kop naar beneden storten.

Dit overkomt hun vanwege de sfeer van het licht en van de warmte van de hemel, omdat zij in het tegenovergestelde hiervan zijn.

Dezen begeren daarna niet langer de hemel, maar vergezelschappen zich met hun gelijkgezinden in de hel.

Hieruit blijkt dat het ijdel is te denken, dat de hemel slechts een toelating vanuit genade is en dat de toegelatenen daar vreugden genieten zoals zij, die in de wereld een bruiloftshuis binnengaan.

§ 623

Aan velen die geloof hadden dat de hemel slechts een toelating vanuit genade was, en na de toelating een eeuwige vreugde, werd het vergund in de hemel op te klimmen; maar aangezien zij het licht en de warmte, dat wil zeggen, het geloof en de liefde daar niet uithielden, wierpen zij zich hals over kop naar beneden; en toen werden zij door hen die beneden stonden, als dode paarden gezien. Onder degenen die beneden stonden en hen dus zo zagen, waren jongens met hun leermeester en deze onderrichtte hen, wat de verschijning zoals van de dode paarden betekende, en eveneens, wie diegenen zijn, die uit de verte zo verschijnen.

Hij zei dat het degenen zijn, die wanneer zij het Woord lezen, stoffelijk en niet geestelijk denken over God, over de naaste en over de hemel; en dat diegenen stoffelijk over God denken, die vanuit de persoon over het wezen denken, over de naaste vanuit het aangezicht en de spraak over de hoedanigheid, en over de hemel vanuit de plaats, over de staat van de liefde daar; maar dat diegenen geestelijk denken, die over God vanuit het wezen en vandaar over de persoon denken; over de naaste vanuit de hoedanigheid en vandaar over het aangezicht en de spraak; en over de hemel vanuit de staat van de liefde daar en vandaar over de plaats.

Daarna leerde hij hun, dat het paard het verstand van het Woord betekent; en daar het Woord bij hen, die geestelijk denken, wanneer zij die lezen, een levende letter is, verschijnen deze uit de verte als levende paarden; en omgekeerd, aangezien het Woord bij hen, die stoffelijk denken, wanneer zij het Woord lezen, een dode letter is, verschijnen zij uit de verte als dode paarden.

§624

Er verscheen een engel die vanuit de hemel neerdaalde in de wereld, met een blad papier in de hand, waarop geschreven stond, 'het huwelijk van het goede en het ware'.

Het werd gezien dat dit papier in de hemel blonk, bij het neerdalen geleidelijk minder en minder totdat tenslotte noch papier, noch engel meer zichtbaar was, behalve voor enige onontwikkelden die eenvoudig van hart waren; voor hen ontvouwde de engel, wat het huwelijk van het goede en het ware behelst, namelijk dat alle en de afzonderlijke dingen in de gehele hemel en in de gehele wereld deze beide tezamen bevatten, omdat het goede en het ware in de Heer God Schepper één maken, en er vandaar nergens iets bestaat, dat alleen het goede is, noch iets dat alleen het ware is, bijgevolg,

dat in alle en de afzonderlijke dingen een huwelijk van het goede en het ware is, en in de Kerk het huwelijk van de naastenliefde en het geloof, aangezien de naastenliefde tot het goede en het geloof tot het ware behoort.

§ 625

Toen ik in een diepe gedachte was over de tweede Komst van de Heer, zag ik de hemel van het oosten tot het westen oplichten en ik hoorde een verheerlijking en een viering van de Heer door de engelen, maar vanuit het Woord, zowel vanuit het profetische van het Oude Testament, als vanuit het apostolische van het Nieuwe Testament.

De plaatsen zelf vanuit het Woord, door welke de verheerlijkingen geschieden, zie men in betreffende gedenkwaardigheid (625).

§ 661

In de noordoostelijke streek zijn plaatsen van onderricht, en zij die daar innerlijk het onderricht opnemen, worden discipelen van de Heer genoemd.

Eens, toen ik in de geest was, vroeg ik de leraren daar, of zij de universele dingen van de hemel en de universele dingen van de hel kenden.

Zij antwoordden dat de universele dingen van de hemel drie liefden zijn: de liefde van nutten; de liefde van het bezitten van de goederen van de wereld, vanuit de liefde van nutten te betrachten; en de waarlijk echtelijke liefde; en dat de universele dingen van de hel drie liefden zijn, die aan de eerdergenoemde tegenovergesteld zijn, namelijk: de liefde van overheersen uit eigenliefde; de liefde van het bezitten van goederen van anderen uit wereldliefde; en de hoerse liefde.

Daarna wordt beschreven van welke aard de eerste helse liefde is, welke de liefde is van overheersen uit eigenliefde, namelijk dat deze bij de leken van dien aard is, dat wanneer haar de teugels gevierd worden, zij over alle dingen van de wereld willen heersen; en bij de geestelijken, dat zij over alle dingen van de hemel willen heersen.

Dat er een dergelijk fantasie is bij hen, die in deze liefde zijn, werd bevestigd door hun gelijkgezinden in de hel, waar in een zeker dal zulke geesten tezamen zijn, die hun gezindheden verlustigen met de fantasieën, dat zij keizers der keizers zijn, of koningen der koningen; en elders dat zij goden zijn; en het werd gezien dat bij de aanblik van laatstgenoemden, de eerstgenoemden die zo laatdunkend waren, op hun knieën vielen en aanbaden.

Daarna sprak ik met twee personen, waarvan de een vorst was van een zeker gezelschap in de hemel, en de ander daar hogepriester.

Zij zeiden dat bij hen in dat gezelschap prachtige en flonkerende dingen waren, omdat hun liefde niet uit eigenliefde is, maar uit de liefde van nutten, en dat zij rondom overspoeld waren met eerbewijzen, en dat zij die niet ter wille van zichzelf aannamen, maar ter wille van het goede van de gehoorzaamheid.

Ik vroeg hun toen: 'Hoe kan iemand weten of hij nutten betracht uit eigen- of uit wereldliefde dan wel uit de liefde van nutten, aangezien alle drie liefden nutten betrachten? Veronderstel, dat er een gezelschap is dat is samengesteld uit louter satans, en een gezelschap samengesteld uit louter engelen, en ik kan aannemen, dat de satans uit de eigen- en de wereldliefde in hun gezelschap evenveel nutten zullen betrachten als de engelen in hun gezelschap.

Wie kan dus weten, uit welke liefde de nutten zijn?' Hierop antwoordden de vorst en de priester dat de satans nutten betrachten ter wille van de roem, om verheven te worden tot eren en om rijkdommen te verwerven.

De engelen echter betrachten de nutten ter wille van de nutten; maar dezen onderscheiden zich van genen voornamelijk hierin, dat eenieder die in de Heer gelooft en boosheden als zonden schuwt, uit de Heer nutten betracht en dus uit de liefde van nutten, terwijl eenieder die niet gelooft en ook de

boosheden niet als zonden schuwt, de nutten betracht uit zichzelf en ter wille van zichzelf, dus uit de eigen- of wereldliefde.

§ 662

Ik ging een zeker bos binnen en zag twee engelen met elkaar spreken; ik ging naderbij; en zij spraken over de begeerte van alle dingen van de wereld te bezitten, en dat verscheidenen die in hun handelingen zedelijk en in hun gesprekken redelijk schijnen, in de waanzin van deze begeerte zijn, en dat deze begeerte in fantasieën veranderd wordt bij hen die zich in hun voorstellingen daaraan overgeven; en dat er, omdat het eenieder veroorloofd is, zich in zijn fantasieën te verlustigen in de geestelijke wereld, als hij tenminste geen kwaad doet aan anderen, ook bijeenkomsten van hen zijn in het lagere land.

Aangezien het bekend werd gemaakt waar zij waren, daalden wij af en gingen bij hen binnen en zagen toen dat zij aan tafels zaten, waarop een grote hoeveelheid gouden munten lagen.

Zij zeiden dat het de rijkdommen waren van allen van het koninkrijk, maar het was slechts een gezicht van de verbeelding, dat een fantasie wordt genoemd, waardoor zij deze verschijning teweegbrachten Toen hun echter werd gezegd dat zij in waanzin verkeerden, bekendden zij, na zich van de tafels afgekeerd te hebben, dat dit zo is; maar aangezien dit gezicht hen bovenmate verrukte, konden zij niet anders dan er telkens weer binnengaan en zich overgeven aan de verlokkingen van hun zinnen.

Hieraan voegden zij toe, dat wanneer iemand een ander het zijne ontnemt of op andere wijze het boze doet, dan valt hij neer in een kerker onder hen en wordt daar aan het werk gehouden voor voedsel, kleding en enige penningen, en wanneer zij ook daar het boze doen, worden zij daarvan beroofd en gestraft.

§ 663

Er werd een discussie gehoord tussen een gezant van een koninkrijk en twee priesters, of het inzicht en de wijsheid, en de dus ook de voorzichtigheid, uit God dan wel uit de mens zijn.

De gezant hield staande, dat zij uit de mens zijn terwijl de priesters volhielden, dat zij uit God zijn. Maar enige engelen werden gewaar, dat de priesters innerlijk in zichzelf evenzo dachten als de gezant, namelijk dat het inzicht en de wijsheid en vandaar de voorzichtigheid uit de mens zijn.

Daarom werd, opdat dit duidelijk zou worden, de gezant verzocht, zijn ambtsgewaad uit te trekken en de kleding van de priesterlijke bediening aan te trekken; nadat dit had plaatsgevonden, begon de gezant met vele dingen te bevestigen, dat alle inzicht en ook alle voorzichtigheid uit God is; en daarna werd ook de priesters verzocht hun kleding af te leggen en staatsmanskleding aan te trekken. Toen zij dit gedaan hadden, spraken de priesters uit hun innerlijk, en zeiden dat alle inzicht en voorzichtigheid uit de mens zijn.

Dat zij zo spraken, kwam omdat een geest denkt van dien aard te zijn als de kleding is die hij aan heeft.

Daarna werden deze drie hartsvrienden, en zij gingen samen, terwijl zij met elkaar spraken, een weg die neerwaarts leidde; maar daarna zag ik hen teruggevoerd worden.

§ 664

Eerst wordt gehandeld over hen die in het Woord 'uitverkorenen' worden genoemd, en het zijn diegenen, die na de dood beoordeeld worden, dat zij een leven van naastenliefde en geloof geleefd hebben; en zij worden afgescheiden van hen, die zo'n leven niet geleid hebben; en zo zijn het dus diegenen, welke dan uitverkoren en voorbereid worden op de hemel.

Daarom zou te geloven, dat slechts enkelen vóór de geboorte of daarna uitverkoren en tot de hemel voorbeschikt worden, en niet allen, daar allen geroepen zijn, gelijk staan met God te beschuldigen van onmacht om zalig te maken en ook van ongerechtigheid.

§ 665

Door een nieuw-aangekomene werd in de hemel gezegd, dat niemand in de christelijke wereld weet, wat het 'geweten' is.

Daar de engelen dit niet geloofden, zeiden zij tot een bepaalde geest, dat hij met een bazuin de inzichtsvollen zou samen roepen en van hen trachten te weten te komen, of zij weten wat het geweten is.

Zo gebeurde het en zij kwamen bijeen, en onder hen waren staatslieden, geleerden, medici en priesters.

Toen werden eerst de staatslieden ondervraagd, over wat het geweten is.

Zij antwoordden, dat het een pijn is, die voortkomt uit een van te voren opgevatte of erna gekregen vrees voor de gevaren die eer of rijkdom lopen, of voortkomend uit een melancholisch vocht, dat ontstaat door de onverteerde stoffen in de maag.

Daarna werden de geleerden ondervraagd, war zij over het geweten wisten.

Zij antwoordden dat het een droefgeestigheid en een angst is, die het lichaam en vandaar het hoofd, of het hoofd en vandaar het lichaam bestoken uit verschillende oorzaken, vooral uit deze, dat men de gezindheid inspant en gericht houdt op één ding alleen, wat vooral dan gebeurt, wanneer de heersende liefde lijdt, waarvandaan soms fantasieën en ijlhoofdigheden komen, en bij sommigen hersenaandoeningen in godsdienstige aangelegenheden, die gewetenskwellingen worden genoemd. Na dezen werden de medici ondervraagd, wat het geweten is, en zij zeiden, dat het alleen maar een pijn is, die uit verschillende ziekten ontstaat en die zij in overvloed opnoemden; en dat zij vele daarvan met medicijnen hadden genezen.

De opsomming van de ziekten, waarvan de pijnen, gewetenspijnen worden genoemd, worden afgeleid, zie gedenkwaardigheid nr. 665.

Tenslotte werd aan de priesters gevraagd, wat het geweten is en zij zeiden dat het hetzelfde was als de wroeging die aan het geloof voorafgaat, en dat zij het genezen hadden door het Evangelie.

Bovendien dat er in elke godsdienst, zowel in de ware als in de fanatieke, gewetensvolle lieden bestaan, die zichzelf in de dingen van het heil, ook in onbenullige dingen gewetensbezwaren maken. De engelen werden uit hetgeen zij gehoord hadden, de waarheid gewaar, dat niemand weet, wat een geweten is en daarom zonden zij een engel uit hun midden om hun te onderwijzen; deze plaatste zich in hun midden en zei: 'Het geweten is niet de een of andere pijn, zoals u allen gemeend hebt, maar het is een leven overeenkomstig de godsdienst, en dit leven is voornamelijk bij hen, die in het geloof van de naastenliefde zijn; en zij die een geweten hebben, spreken uit het hart hetgeen zij spreken en doen uit het hart dat wat zij doen.

Dit lichtte hij ook door voorbeelden toe.

Daarom wordt, wanneer van iemand wordt gezegd dat hij geweten heeft, bedoeld dat hij gerecht is en omgekeerd.

Nadat dit gezegd was, verdeelden zich de samengeroepenen in vier groepen; tot de ene gingen diegenen over die de woorden van de engel verstaan hadden en daarmee instemden; tot de tweede diegenen die het niet verstaan hadden, maar er toch mee instemden; tot de derde diegenen die niet wilden verstaan en onder elkaar zeiden: 'Wat gaat ons het geweten aan?' ; en tot de vierde diegenen, die daarom lachten en zeiden: 'Wat is het geweten anders dan een windvlaag?' Daarna zag men de twee laatstgenoemde groepen zich naar links en de twee eerstgenoemde zich naar rechts terugtrekken.

§ 692

Ik werd naar een plaats geleid, waar de oude sofisten die in Griekenland waren, verblijf hadden; die plaats noemden zij de Parnassus.

Mij werd gezegd dat zij af en toe sommigen afvaardigen om enige, pas uit de wereld aangekomenen, op te halen en hun iets te vragen over de wijsheid, namelijk van welke aard die heden ten dage is op aarde.

Toen werden twee christenen gevonden en tot hen geleid, en zij werden terstond ondervraagd: ‘Wat voor nieuws is er van de aarde?’ Zij antwoordden dat daar dit nieuwe was, dat men in de wouden mensen had gevonden, die wellicht vanaf hun eerste kinderjaren daar waren achtergelaten, en dat zij naar hun aangezicht weliswaar als mensen verschenen, maar dat zij toch geen mensen waren; en dat men hieruit in de wereld had opgemaakt, dat de mens niet meer was dan een beest, uitgezonderd dat hij de klank kan articuleren en dus spreken kan; en dergelijke dingen meer.

De sofisten maakten op uit wat zij gehoord hadden, tal van dingen op over de wijsheid en welke wisselingen die sinds hun tijden had ondergaan, voornamelijk hieruit, dat men het onderscheid niet kent tussen de staat van de mens en de staat van het beest, en zelfs niet eens, dat de mens slechts als de vorm van een mens geboren wordt, en dat hij door onderwijzingen een mens wordt, en wel een mens van dien aard als hij de onderwijzingen opneemt; en dat hij wijs wordt vanuit waarheden, waanzinnig vanuit valsheden en innerlijk een wild dier vanuit boosheden; en dat hij alleen geboren wordt als het ‘vermogen tot weten, verstaan en wijs zijn’, opdat hij een subject is, waarin God wijsheid kan inspireren van de eerste tot de hoogste graad toe.

Verder zeiden ze, dat ze van de nieuw-aangekomenen hadden begrepen, dat de wijsheid die in hun tijd in het oosten was, heden ten dage in het westen is.

Daarna onderrichtten zij de nieuw-aangekomenen, vanwaar het komt, dat de tot een vorm van God geschapen mens veranderd kan worden in een beeld van de duivel; maar over deze en gene dingen zie men gedenkwaardigheid nr. 692.

§ 693

Opnieuw werd een bijeenkomst bepaald op de plaats, waar de oude sofisten waren, aangezien zij van hun gezanten hadden gehoord, dat zij drie nieuw-aangekomenen van de aarde ontmoet hadden, waarvan een priester was geweest, de tweede een staatsman en de derde een wijsgeer.

Toen zij bij hen gebracht waren, werd terstond gevraagd: ‘Wat voor nieuws is er van de aarde?’ Zij antwoordden dat er dit nieuwe is, dat zij gehoord hadden, dat iemand zegt, dat hij met engelen en geesten spreekt, en dat hij tal van dingen over hun staat vermeldt, waaronder dit, dat de mens evenzeer mens is na de dood, met alleen dit verschil, dat hij dan met een geestelijk lichaam bekleed is, eerder echter met een stoffelijk lichaam.

Na dit gehoord te hebben, vroegen zij de priester, wat hij daarover op aarde had gedacht.

Hij antwoordde, dat hij, omdat hij geloofd had dat de mens niet opnieuw als mens zou leven dan eerst op de dag van het Laatste Oordeel, tezamen met de overigen van zijn orde, van menig was geweest, dat de mededelingen van die man visioenen waren, en daarna dat het verdichtsels waren, en dat hij tenslotte in twijfel was geraakt.

Op de vraag of de aardbewoners niet uit de rede hadden kunnen zien dat de mens na de dood als mens leeft en op deze wijze dus de tegenstrijdigheden hadden kunnen verdrijven over de tussenstaat van de zielen, namelijk dat de zielen intussen door het heelal vliegen als winden, en voortdurend wachten op het Laatste Oordeel, om weer met hun lichamen samen te groeien, welk lot erger zou zijn dan het lot van elk beest, antwoordde de priester, dat zij het zeggen maar dat zij niet overtuigen; en dat zij het samengroeien of de hereniging van de zielen met hun lijken en geraamten in het graf aan de almacht van God toeschrijven, en wanneer zij de almacht en ook het geloof noemen, is alle rede verbannen.

Daarna werd de staatsman ondervraagd over hetgeen hij gehoord had; hij antwoordde dat hij in de wereld niet had kunnen geloven, dat de mens als mens na de dood zou leven, aangezien alles van de mens dood in het graf ligt, en dat die man dus spoken had gezien, en geloofd had dat het engelen en geesten waren; maar dat hij nu voor het eerst door de zinnen zelf overtuigd was, dat de mens als tevoren leeft, en dat hij zich daarom schaamde over zijn vroegere gedachten.

De wijsgeer berichtte bijna hetzelfde over zichzelf en over enigen van zijn school; en verder, dat hij wat hij vernomen had over de door die mens geziene en gehoorde dingen, had ondergebracht onder de meningen en hypothesen, welke hij uit de ouden en de modernen had verzameld.

De sofisten waren verbaasd over hetgeen zij hoorden, vooral daarover, dat de christenen, die meer dan de overigen vanuit openbaring in het licht zijn, in een dergelijke dikke duisternis over hun leven na de dood zijn, terwijl toch wij, zo zeiden ze, en de wijzen van onze tijd, van dit leven wisten en erin geloofden.

Verder zeiden zij dat zij bemerkten, dat het licht van de wijsheid sinds die eeuw zich van de innerlijke dingen van de hersenen had neergelaten tot aan de mond onder de neus, waar het verschijnt als een glans van de lippen, en waardoor de spraak van de mond als wijsheid verschijnt. Hieraan voegde een van hun leerlingen nog dit toe: ‘O, hoe stompzinnig zijn de gemoederen van de aardbewoners heden ten dage; ach, waren de discipelen maar daar van Demokritus, hij lachte om alle dingen, en de discipelen van Heraklitus, hij weende om alle dingen, en wij zouden een groot gelach en een groot gewezen horen.

Daarna werden aan de nieuw-aangekomenen koperen schildjes gegeven, waarop hiëroglyfen gegrift waren en zij gingen heen.

§ 694

Er werden nieuw-aangekomenen uit de wereld gevonden; deze werden gebracht naar de stad onder de Parnassus en hun werd gevraagd: ‘Wat voor nieuws is er van de aarde?’ Zij antwoordden, dat zij in de wereld hadden geloofd, dat er na de dood in elk opzicht rust zou zijn van arbeid, maar dat zij niettemin, toen zij hierheen gekomen waren, gehoord hadden, dat hier beheerstaken, ambten en werken zijn evenals in de vorige wereld, en dat er dus geen rust is.

Hierop antwoordden de wijzen daar aanwezig: ‘U hebt dus geloofd, dat u nu in louter nietsdoen zult leven, terwijl toch door lediggang verslapping, verdoving, stompzinnigheid en slaperigheid van het gemoed en vandaar van het gehele lichaam intreedt, welke de dood en niet het leven is.

Toen werden zij rondgeleid in de stad en tot de beheerders en de werklieden; op het zien daarvan waren zij verwonderd, dat er dergelijke dingen bestaan, terwijl zij toch ook geloofd hadden, dat het een zekere leegte zou zijn, waarin de zielen zouden leven voordat de Nieuwe Hemel en de nieuwe aarde ontstonden.

Toen werden zij onderricht dat alle dingen die hier voor de ogen verschijnen substantieel zijn en geestelijk worden genoemd, en dat alle dingen in de vorige wereld materieel zijn en natuurlijk worden genoemd; en dat er dit onderscheid is, omdat ze vanuit een andere oorsprong zijn, namelijk, dat alle dingen die in deze wereld zijn, bestaan en blijven bestaan vanuit een Zon die louter Liefde is, en alle dingen die in de vorige wereld zijn, bestaan vanuit een zon die louter vuur is.

Bovendien werden zij onderricht, dat er in deze wereld niet alleen beheerstaken zijn, maar ook studies van allerlei aard, en ook geschriften en boeken.

De nieuw-aangekomenen waren verheugd over deze onderwijzingen, en toen zij heengingen kwamen enige maagden met borduursels en kantwerk, de arbeid van hun handen, en schonken dit aan hen; en zij zongen voor hen een ode, waarin zij met een engelenmelodie de aandoening van de werken van nut met de bekoringen ervan uitdrukten.

§ 695

Ik werd binnengeleid in een bijeenkomst waarin ook enigen van de oude wijsgeren waren en mij werd gevraagd, wat men in mijn wereld over de ‘invloeiing’ weet.

Hierop antwoordde ik, dat men van geen andere invloeiing weet dan van de invloeiing van het licht en van de warmte van de zon in de dingen die tot de natuur behoren, zowel in de dingen daar die beziend zijn als in die welke onbeziend zijn, en dat men hoegenaamd niets weet over de invloeiing van de geestelijke wereld in de natuurlijke, hoewel toch vanuit deze invloeiing alle wonderbaarlijke dingen zijn, die men daar zowel in het dierenrijk als in het plantenrijk ziet; welke voor een deel worden opgesomd.

En aangezien men deze invloeiing niet kent, bevestigt men zich ten gunste van de natuur en wordt naturalist en tenslotte atheïst.

§ 696

Ik sprak met de aanhangers van Aristoteles, Cartesius en Leibnitz over de fysieke invloeiing, over de gelegenheidsinvloeiing en over de vooraf bepaalde harmonie; en ik hoorde hoe eenieder zijn hypothese bevestigde; en aangezien zij deze zaak niet met het verstand konden bezien boven de bevestigingen uit, maar alleen eronder, zo beslechtten zij de twist door het lot, dat uitging voor de geestelijke invloeiing, die voor een deel samenvalt met de gelegenheidsinvloeiing.

§ 697

Ik werd in een zeker gymnasium geleid waarin jongemannen werden ingewijd in verschillende dingen die tot de wijsheid behoren.

Dit vond plaats door de behandeling van een bepaald onderwerp dat daar door de voorzitter werd opgegeven en het voorwerp van behandeling was toen: wat is de ziel en van welke aard is zij?.

Er was een spreekgestoelte waarin diegenen opklommen die hadden te antwoorden.

Terstond klom de eerste omhoog, en zei, dat niemand, van de schepping van de wereld af aan, heeft kunnen uitvorsen, wat de ziel is en van welke aard zij is; maar aangezien men wist dat er een ziel in de mens is, zo heeft men onderzocht waar zij is, en er is iemand geweest die van mening was, dat zij bij de mens zetelt in een bepaalde kleine klier, die de pijnappelklier wordt genoemd, en zich in het hoofd tussen de twee hersenhelften bevindt, en dat hij dit eerst geloofd had, maar daar het door velen verworpen werd, was hij er later ook zelf van teruggekomen.

Na hem klom de tweede omhoog, en zei dat hij geloofde, dat de zetel van de ziel in het hoofd is, aangezien het verstand daar is; maar daar hij niet had kunnen raden waar zij zich daar precies bevindt, had hij nu eens overgehield tot het gevoelen van diegenen, die zeggen dat haar zetel in de drie hersenholfen is, dan weer tot het gevoelen van diegenen, die zeggen dat zij in de gestreepte lichamen daar is, dan weer tot het gevoelen van hen die zeiden in de mergachtige of bastachtige substantie, en dan weer tot het gevoelen van hen die zeiden in het harde hersenvlies.

Hij voegde daaraan toe, dat hij het aan eenieder overliet, te kiezen wat hem beliefd.

De derde klom omhoog en zei dat de zetel van de ziel in het hart was en vandaar in het bloed; en dit bevestigde hij uit het Woord, waar gezegd wordt ‘hart en ziel’.

Daarna klom de vierde omhoog en zei, dat hij van zijn knapen jaren af aan met de Ouden had geloofd, dat de ziel niet in een deel was, maar in het geheel, aangezien zij een geestelijke substantie is, in verband waarmee niet van plaats gesproken kan worden, maar van invulling, voorts, omdat onder de ziel ook het leven wordt verstaan, en het leven is in het geheel.

De vijfde klom op en zei dat hij geloofde, dat de ziel iets puurs was, gelijk aan ether of lucht, en dat hij dit geloofd had, omdat men van mening was, dat de ziel van dien aard zou zijn nadat zij van het lichaam gescheiden was.

Daar echter de wijzen op de ereplaatsen gewaarwerden, dat geen van hen wist wat de ziel is, verzochten zij de voorzitter, die dit vraagstuk had opgegeven, om naar beneden te komen en te onderwijzen.

Deze klom daarom omlaag en zei: 'De ziel is het wezen zelf van de mens, en aangezien het wezen zonder vorm niet iets is, is de ziel de vorm der vormen van de mens, en deze vorm is de waarlijk menselijke vorm, waarin de wijsheid met haar gewaarwordingen, en de liefde met haar aandoeningen op universele wijze zetelen; en daar u in de wereld hebt geloofd, dat u na de dood zielen zou zijn, zo bent u nu zielen'; behalve tal van dingen meer.

Dit werd bevestigd door deze uitspraak in het Boek der Schepping: 'Jehovah God blies in de neusvleugels van Adam de ziel der levens, en de mens werd gemaakt tot een levende ziel', (Genesis 2:7).

§ 731,732,733

Er werd een engel met een bazuin gezien, waarmee hij de om hun geleerdheid beroemde personen onder de christenen samenriep, opdat zij zouden voordragen wat zij eerder in de wereld hadden geloofd met betrekking tot 'de vreugden van de hemel en de eeuwige gelukzaligheid'.

Dit vond plaats omdat er in de hemel was gezegd, dat niemand in het christelijke gebied ten aanzien daarvan iets weet.

Na een half uur zag men van de christelijke geleerden zes groepen aanwezig.

De eerste groep zei dat zij geloofd hadden, dat het slechts een binnenlaten in de hemel zou zijn, en dan in de feestelijke vreugden ervan, zoals wanneer iemand wordt binnengelaten in een bruiloftshuis en in de feestelijkheden daar.

De tweede groep zei dat zij hadden geloofd, dat het de allervrolijkste bijeenkomsten waren en de allerzoetste gesprekken met de engelen.

De derde groep zei dat zij geloofd hadden dat het feestmaaltijden waren met Abraham, Izaäk en Jakob.

De vierde groep zei, dat zij geloofd hadden dat het paradijselijke verrukkingen waren.

De vijfde groep, dat het opperste heerschappijen waren, overweldigende schatten en meer dan koninklijke pracht.

De zesde groep, dat het de verheerlijking van God was, en een tot in het eeuwige voortdurend feest. Opdat daarom deze geleerden zouden weten of deze dingen die zij geloofd hadden, de vreugden des hemels waren, werd het hun gegeven, in deze vreugden binnen te gaan, en aan elke groep voor zichzelf, opdat zij door levende ondervinding zouden leren, of het denkbeeldige dan wel werkelijke vreugden waren.

Dit gebeurt met de meesten die uit de natuurlijke wereld in de geestelijke wereld aanspoelen.

§ 734

Toen werd terstond die groep, die gemeend had, dat de hemelse vreugden in de allervrolijkste bijeenkomsten en in zoete gesprekken met de engelen bestonden, in de vreugden van hun verbeelding binnengelaten; maar aangezien het uitwendige vreugden waren en niet innerlijke, werden zij na enige dagen door verveling aangedaan en trokken zij zich terug.

§ 735

Daarna werden zij die geloofd hadden dat de hemelse vreugden bestonden in feestmaaltijden met Abraham, Izaäk en Jakob, in dergelijke dingen binnengelaten; maar aangezien zij gewaarwerden dat deze vreugden slechts uitwendig en niet innerlijk waren, verveelden zij zich en gingen heen.

§ 736

Dit vond eveneens plaats bij hen die geloofd hadden, dat de hemelse vreugden en de eeuwige gelukzaligheid bestonden in de opperste heerschappijen, overweldigende schatten en in een meer dan koninklijke pracht.

§ 737

Zo ook met hen die geloofd hadden, dat de hemelse vreugden en vandaar de eeuwige gelukzaligheid bestonden in paradijselijke verrukkingen.

§ 738

Eveneens daarna met hen die geloofd hadden dat de hemelse vreugden en de eeuwige gelukzaligheid bestonden in een altijddurende verheerlijking van God en in een tot in het eeuwige voortdurend feest; dezen werden tenslotte onderricht, wat in het Woord onder de verheerlijking van God wordt verstaan.

§ 739

Dit vond eveneens tenslotte plaats met hen die geloofd hadden, dat ze in de hemelse vreugden en in de gelukzaligheid zouden komen, wanneer zij slechts in de hemel zouden worden binnengelaten, en dat zij dan op dergelijke wijze vreugde zouden hebben als diegenen die een bruiloftshuis binnengaan en dan tevens in de feestelijkheden daar.

Maar aangezien hun door levende ondervinding werd aangetoond, dat in de hemel alleen diegenen vreugde hebben die een 'leven des hemels', dat wil zeggen, een leven van naastenliefde en geloof geleefd hebben, en dat omgekeerd de hemel voor hen, die een tegenovergesteld leven hebben geleid, een marteling is, trokken zij zich terug en sloten zich bij hun gelijken aan.

§ 740

Aangezien de engelen gewaarwerden dat nog niemand in de natuurlijke wereld wist, van welke aarde' de vreugden des hemels' zijn, en vandaar van welke aard de eeuwige gelukzaligheid is, werd tot de engel van de bazuin gezegd, dat hij uit de samen-geroepenen er toen een aantal zou kiezen om hen in een gezelschap van de hemel binnen te leiden, opdat zij met eigen ogen zien en met hun eigen gemoed gewaarworden, wat de hemel is, en van welke aard de vreugden daar zijn.

Zo geschiedde, en nadat zij waren binnengelaten, werd het hun eerst gegeven het prachtige paleis van de vorst daar te zien.

§ 741

Dan het paradijs daarnaast.

§ 742

Daarna de vorst zelf en zijn rijksgroten in blinkende klederen.

§ 743, § 744

Vervolgens werden zij aan de tafel van de vorst genodigd en zagen zij een toebereide tafel zoals geen oog op aarde gezien heeft.

En aan tafel hoorden zij de vorst hen onderrichten over de hemelse vreugden en de eeuwige gelukzaligheid, namelijk dat deze wezenlijk bestaan in een innerlijke gezegendheid en daar vanuit in uitwendige verlustigingen/genoegens; en dat de innerlijke gezegendheid haar wezen afleidt van de aandoening van het nut.

§ 745, § 746

Na de maaltijd werden op bevel van de vorst enige wijzen van het gezelschap ontboden, die hen volledig onderrichtten, wat en waarvandaan de innerlijke gezegendheid is, die de eeuwige gelukzaligheid is en dat deze maakt dat de uitwendige genoegens vreugden zijn, behalve tal van andere dingen hierover.

§ 747, §748, §749

Daarna werd het hun gegeven een bruiloft in die hemel te zien.

§750, § 751

En tenslotte een preek te horen.

§ 752

Na al deze dingen gezien en gehoord te hebben, daalden zij neer, vol van erkenning over de hemel en met een verheugd hart.

(77) § 846

Er wordt hier over openbaring gehandeld, namelijk dat het de Heer behaagd heeft, Zich aan mij te vertonen en de innerlijke dingen van mijn gemoed te openen en mij zo dus te geven de dingen te zien die in de hemel en in de hel zijn en dat Hij zo verborgenheden heeft onthuld, die aan voortreffelijkheid en waardigheid de tot nog toe ontdekte verborgenheden te boven gaan; het zijn de volgende:

- I. In alle en in elk van de dingen van het Woord is een geestelijke zin die niet verschijnt in de letterlijke zin; daarom is het Woord geschreven in overeenstemmingen van geestelijke met natuurlijke dingen.
- II. De overeenstemmingen zelf werden naar de hoedanigheid ervan geopenbaard.
- III. Ook over het leven van de mens na de dood.
- IV. Over de hemel en de hel, van welke aard de een en van welke aard de ander is; en ook over de Doop en het Heilig Avondmaal.
- V. Over de Zon in de geestelijke wereld, zijnde zuiver Liefde uit de Heer, die in het midden daarvan is, en waarvan het voortgaande Licht de Wijsheid is en de voortgaande warmte de Liefde, en waaruit zo dus het geloof en de naastenliefde is, en waaruit alle dingen die daaruit voortgaan, geestelijk en dus levend zijn; en de zon van de natuurlijke wereld is louter vuur, en vandaar zijn alle dingen die uit deze zon zijn, natuurlijke dingen en dus dood.
- VI. Er zijn drie graden, die tot dusver onbekend zijn.
- VII. Verder over het Laatste Oordeel; dat de Heer Zaligmaker de God van hemel en aarde is; over de Nieuwe Kerk en haar Leer; over de bewoners van de planeten; en over de aardbollen in het heelal.

§ 847

VIII Bovendien over de echtelijke liefde, en dat die geestelijk is bij de geestelijken, natuurlijk bij de natuurlijken en vleselijk bij de echtbrekers.

§ 848

IX Door de engelen werd door eigen aanschouwing bevonden, dat hoewel deze verborgenheden voortreffelijker zijn dan de tot dusver onthulde openbaringen,

zij toch door velen heden ten dage als van geen belang worden geacht.

§ 849

X Er werd een gemompel gehoord van enigen in het lagere land, dat zij daaraan geen geloof schenken, tenzij er wonderen gebeuren; maar zij kregen als antwoord, dat zij door wonderen niet méér zouden geloven dan Farao en de Egyptenaren, en ook niet méér dan de nakomelingen van Jakob, toen zij rondom het gouden kalf in de woestijn dansten; en ook niet méér dan de Joden zelf, toen zij de door de Heer Zelf gedane wonderen zagen.

§ 850

XI Tenslotte, waarom de Heer deze verborgenheden aan mij onthuld heeft en niet veeleer aan iemand van de kerkelijke orde.

§ 851

De dingen die in de gedenkwaardigheden staan, die na de hoofdstukken volgen, zijn waar, en dergelijke dingen werden door de profeten vóór de Komst van de Heer, en dergelijke dingen werden ná Zijn Komst, door de apostelen, zoals Petrus, Paulus en vooral door Johannes in de Openbaring, gezien en gehoord, welke dingen worden opgesomd.

***

U vindt de volledige tekst van de Gedenkwaardigheden terug bij de betreffende nummers via de [Algemene Inhoudsopgave](#).